Celan

Neredeyse Yaşayacaktın

Türkçesi: Oruç Aruoba

dünya

DÜNYA KİTAPLARI 369
Şiir 12
Neredeyse Yaşayacaktın
Paul Celan

Yayın Yönetmeni Feridun Andaç
Sanat Yönetmeni Fatih Durmuş
Editör Zeynep Köylü
Türkçesi Oruç Aruoba
Grafik Uygulama Cihan Taşkın
Kapak Fotoğrafı Lütfi Özkök
Teknik Hazırlık ve Basım Dünya Yayıncılık A.Ş.
Birinci Basım Temmuz 2005

ISBN: 975-304-290-6

Tüm hakları saklıdır.
Bu kitabın yayın hakları Dünya Yayıncılık A.Ş.'nindir.
İzinsiz kopyalanamaz, aktarılamaz, çoğaltılamaz.

©Dünya Yayıncılık A.Ş.
"GLOBUS" Dünya Basınevi
100. Yıl Mahallesi 34440 Bağcılar/İstanbul
Tel: (0212) 440 24 24 pbx
Fax: (0212) 440 23 88
http://www.dunyakitaplari.com
e-posta: dunyayayincilik@dunya.com
internet satış adresi: http://www.dunya.com

Paul Celan

Neredeyse Yaşayacaktın

Türkçesi:
Oruç Aruoba

dünya
kitapları

Paul Celan, 23 Kasım 1920'de, o zamanlar Romanya'nın, sonradan Almanya'nın ve SSCB'nin bir parçası olan Bukovina'nın Czernowitz (Cernauti / Chernovitsi / Ischernowitz) kentinde, Romen-Alman-Yahudi bir ailede doğdu. 1938'de liseyi bitirdikten sonra Fransa'da (Tours'da) tıp öğrenimine başladı, ama ertesi yıl Czernowitz'e geri dönerek Romanistik eğitimine girdi. Kent 1940'da Sovyet, 1941'de de Alman ve Romen birliklerinin eline geçti. Celan'ın ailesi getto'ya sığındı; 1942'de annesi ve babası yakalanıp yok edilmek üzere bir toplama kampına götürüldüler. Paul kaçtı, ama o da Romanya'da yakalanarak bir çalışma kampına kondu. 1944'de yeniden Sovyet yönetimine geçen Czernowitz'e döndü, eğitimine devam etti. 1945'de Bükreş'e giderek çevirmen ve yayınevi danışmanı olarak çalıştı. İlk şiirleri 1947'de Romen dergisi *Agora*'da yayınlandı.
Aynı yılın Aralık ayında Viyana'ya; ertesi yılın Temmuz'unda da Paris'e gitti. Bu arada, Viyana'da 500 adet basılarak yayınlanan *Der Sand aus den Urnen* adlı kitabını, içindeki çok sayıda baskı hatasından dolayı geri çekti. Sorbonne'da Germanistik ve Dilbilim okuyan Celan 1950'de diplomasını aldı. 1952'de Almanya'da ilk kitabı basıldı; aynı yıl grafik sanatçısı Gisèle Lestrange ile evlendi, 1955'de Eric adını verdikleri bir oğulları oldu.
Bundan sonraki yaşamını Paris'te geçiren Celan, École Normale Supérieure'de dersler verdi; *L'Éphémère* adlı derginin yayın kurulunda yer aldı; aralarında Rimbaud, du Bouchet, Char, Blok, Mandelstamm, Valéry, Yesenin, Dickinson, Ungaretti gibi şairler bulunan yazarlardan çeviriler yaptı.
Son yıllarında bir dizi buhran geçirdi, psikiyatrik tedavi gördü. 1970 yılının 1 Mayıs'ında cesedi Seine Nehri'nden çıkarıldı; 20 Nisan'da öldüğü tahmin ediliyor.

Yapıtları:
Der Sand aus den Urnen (1948), *Mohn und Gedächtnis* (1952), *Von Schwelle zu Schwelle* (1955), *Sprachgitter* (1959), *Die Niemandrose* (1963), *Atemwende* (1967), *Fadensonnen* (1968), *Lichtzwang* (1970), *Schneepart* (1971).

Oruç Aruoba, 1948'de doğdu. 1973'ten başlayarak Hacettepe, Tübingen, Victoria-Wellington üniversitelerinde akademisyen ve öğretim görevlisi olarak çalıştı.
1983'te üniversiteyi terk etti, İstanbul'a yerleşerek çeşitli yayın kuruluşlarında görev aldı, yazı ve çeviriyle uğraştı. Hume'dan, Nietzsche'den, Kant'tan, Wittgenstein'dan, Rilke'den, von Hentig'ten, Başo'dan çevirileri vardır.

İçindekiler

Metin Üzerine Not 11
Sevgili Hans Bender 12

Kara Taneler
Schwarze Flocken / Kara Taneler 16 / 17
Chanson einer Dame im Schatten / Gölgedeki Kadının Şarkısı 18 / 19
TodesFuge / Ölüfügü 22 / 23
Argumentum e Silentio / Argumentum e Silentio 26 / 27
Stimmen / Sesler 30 / 31
Tenebrae / Tenebrae 36 / 37
Chymisch / Simyaca 38 / 39
Ich habe Bambus Geschnitten / Bambu Kestim 42 / 43
Les Globes / Les Globes 44 / 45
Du darfst / Sen Hiç 46 / 47
Einmal / Bir Kez 48 / 49

Kandil
Talglicht / Kandil 52 / 53
Spät und Tief / Geç ve Derin 54 / 55
Totenhemd / Kefen 58 / 59
Mit zeitroten Lippen / Zaman Kızılı Dudaklarla 60 / 61
Blume / Çiçek 64 / 65
Weiss und Leicht / Beyaz ve Hafif 66 / 67
Ein Tag und Noch Einer / Bir Gün ve Bir Tane Daha 70 / 71
In Mundhöhe / Ağız Yüksekliğinde 72 / 73
Eine Hand / Bir El 74 / 75
Oben Gerauschlos / Yukarıda, Gürültüsüz 76 / 77
Es war Erde in Ihnen / Toprak Vardı İçlerinde 80 / 81
Entwurf Einer Landschaft / Bir Manzara Taslağı 82 / 83
Bei Wein und Verlorenheit / Şarapta ve Yitmişlikte 84 / 85
Stumme Herbstgerüche / Dilsiz Güz Kokuları 86 / 87
Anabasis / Anabasis 88 / 89
Die Silbe Shmerz / Bir Hece Acı 90 / 91

Erblinde / Körleş 94 / 95
Engholztag / Dar Orman Günü 96 / 97
Schwirrhölzer / Vızlayan Ağaçlar 98 / 99
Das Umhergestossene / Oraya Buraya Atılmış 100 / 101
Aschenglorie / Kül Görkemi 102 / 103
Die Spur eines Bisses / Bir Isırığın İzi 104 / 105
Hendaye / Hendaye 106 / 107
Das Ausgeschachtete Herz / Pazarlığa Çıkarılmış Yürek 108 / 109
Wir Lagen / Yatıyorduk 110 / 111
Wurfscheibe / Disk 112 / 113
Der von den Unbeschriebenen / Yazılmamış 114 / 115
Ein Blatt / Bir Yaprak 116 / 117
Das Gedunkelte / Karartılmış 118 / 119

Senden Bana Yıllar
Die Jahre von dir zu mir / Senden Bana Yıllar 122 / 123
Lob der Ferne / Uzaklığa Övgü 124 / 125
Das Ganze Leben / Bütün Yaşam 126 / 127
Corona / Corona 128 / 129
Brandmal / Yanık İzi 130 / 131
Wer / Kim 132 / 133
Kristall / Billur 134 / 135
Ich Hörte Sagen / İşittim Dendiğini 136 / 137
Das Schwere / Ağırlık 138 / 139
Fernen / Uzaklar 140 / 141
In den Flüssen / Akıntılarda 142 / 143
In den Geräuschen / Hışırtılarda 144 / 145
Die Köpfe / Kafalar 146 / 147
Ewigkeiten / Sonsuzluklar 148 / 149
Auf Überregneter Fährte / Üzerine Yağmur Yağan Patikada 150/151
Du Warst / Sendin 152 / 153
Irisch / İrlanda Denizi 154 / 155
Tau / Çiy 156 / 157
Einmal / Bir Kez 158 / 159
Wo Ich / Nerede Kendimi 160 / 161
Sink / Düş 162 / 163
Wie du / Nasıl da 164 / 165

Kleines Wurzelgeträum / Küçük Kök Düşü **166 / 167**
Es stand / Duruyordu **168 / 169**
Komm / Gel **170 / 171**
Es wird / Olacak **172 / 173**
Füll die Ödnis / Doldur Çoraklığı **174 / 175**

Engführung / Stretto
Verbracht / Sürüklenmiş **178 / 179**

Çevirenin Notları **191**
Dizin **209**
Tıpkıbasımların Açıklamaları **211**

großes Geburtstagsblümlein
mit Reimzwang und Assonanz

In der Nähe,
da hängt ein blaues Tuch.
Da hängt es, in Tasso:
es stammt von Picasso.
Wer hängt ihn ab?
Das Pappeldepapp.
Wo tut es ihn hin?
Nach Meerschappin.
In die Küchen.
Da könnt ich ihn suchen.
Da könnt ich ihn finden,
bei den Korinthen,
aus der Epoque blauen,
links von der Kö,
rechts von der Düssel,
in einem blauen Schüssel.
Es kocht auf der Kante
und schmort aufs Blümenante.

12.6.62

Paul Celan

PAUL CELAN

Der Sand aus den Urnen

Gedichte

mit 2 Originallithographien von Edgar Jené

MCMXLVIII

METİN ÜZERİNE NOT

Celan'ın şiirlerinden burada sunduğumuz seçme, üç bölümü içinde, şairin bütün yapıtlarını üç kez katediyor. Seçmenin sonunda, Celan'ın en uzun şiiri bulunuyor.

Birinci ve üçüncü bölümler birer 'tematik' çevresinde toplanırken, belli bir konuya oturtulamayan 'bütünsel' şiirler, ikinci bölümde yer alıyor. Şiirlerin seçimi ve buradaki bölümlendirme, cilde ve bölümlere verilen adlar gibi, hernekadar dolaysız kaynak olarak Celan'ın kendi metinlerini alıyorsa da, bölümler içinde gözetilen zamansal (yayın) sıra(sı) dışında, çevirmenin 'seçimi'dir. Bu seçimde önemli bir ölçü, şiirlerin çeviri sırasında uğradıkları tahribatın derecesi olmuştur. Bu bakımdan, çevirmen, kendi dizdiği metinler ile çevirilerini baskı öncesinde dikkatle okuyan ve birçok hata ve pürüz bulan 'çırak'–çevirmen Dürrin Tunç'a teşekkür eder.

Cildin başına, Önsöz yerine geçmek üzere, Celan'ın şiir konusundaki bazı görüşlerini yansıtan bir mektubu; sonuna da, şairin kısa yaşamöyküsü ile bu seçmede yer alan şiirlerle ilgili bazı bilgileri içeren, Çevirenin Notları konmuştur. Cilde yer yer Celan'ın elyazmalarını içeren tıpkıbasımlar eklenmiştir; bunlarla ilgili açıklamalar Notlar'ın sonundadır.

Oruç Aruoba
İstanbul
Mayıs 1989

İKİNCİ BASIMA NOT

İkinci basım için metinler yeniden dizilmiş, bazı dizgi hataları düzeltilmiş, Notlar'a yeni açımlamalar eklenmiştir.

O. A.
İstanbul
Ocak 2005

Sevgili Hans Bender,

15 Mayıs tarihli mektubunuz ve "Şiirim Bıçağımdır" adlı derlemenize katkıda bulunmam konusundaki dostça çağırınız için size teşekkür ederim.

Size, bir zamanlar, şiir gerçekten varolur olmaz, şairin, başlangıçtaki bilgisel katılımından dışarı çıkarıldığını söylediğimi anımsıyorum. Bu görüşü bugün gerçi başka türlü dilegetirmek, ya da farklı bir biçime sokmak isterdim; ama, temelde, hâlâ bu –eski– görüşteyim. Tabiî bir de bugün pek bir şevkle ve pek bir aldırmazlıkla elişi diye nitelenen şey var. Ama –düşünülmüş ve yaşanmış şeyleri böyle, bir çırpıda toparlamama izin verin–, elişi, genel olarak temizlik gibi, her türlü şiirin önkoşuludur. Bu elişinin ise kesinlikle hiçbir altın temeli yok –kim bilir, acaba hiç temeli var mı... Uçurumları ve derinlikleri var– birçokları da (ne yazık, ben onlardan biri değilim) bunun adını bile koyabiliyor.

Elişi – bu, ellerin işidir. Bu eller de, gene, ancak tek bir insanın elleridir, yani, bir seferlik ve ölümlü bir tinsel varlığın; sesiyle ve suskunluğuyla bir yol arayan bir varlığın...

Ancak sahici eller sahici şiirler yazabilir. El sıkışı ile şiir arasında hiçbir ilkesel fark görmüyorum.

Bize burada gelip "poiein"den falan da dem vurmasınlar. Bu, bütün yakınlıkları ve uzaklıklarıyla, bugünkü bağlamındakinden çok farklı bir anlama gelirdi herhalde.

Tabiî ki işleme vardır – tinsel *anlamda, Sevgili Hans Bender! Bunun yanında, her şiirsel köşe başında, şu sözümona sözcük malzemesiyle denemeler yapmak da vardır. Şiirler, bunlar, armağanlardır, aynı zamanda – dikkatlilere armağanlar. Yanlarında yazgı getiren armağanlar.*

"Şiir nasıl yapılır?"

Yıllar önce, bir süre şaşarak, sonra da bir ölçüde geri çekilerek, tamı tamına gözleyebildim, 'yapma'nın yapılan üzerinde giderek nasıl yaptırımlı hâle geldiğini. Evet, bu da *var, biliyorsunuzdur belki. Öyle gelişigüzel de olmuyor.*

Karanlık gökler altında yaşıyoruz, ve – çok az insan var. Bu yüzden olacak, böylesine az şiir var. Bende hâlâ bulunan umutlar çok fazla değil; geriye kalanları da tutmağa çalışıyorum.

Çalışmanızla ilgili de, bütün iyi dileklerle,
sizin,

Paul Celan
Paris, 18 Mayıs 1960

SCHWARZE FLOCKEN

Schnee ist gefallen, lichtlos. Ein Mond
ist es schon oder zwei, daß der Herbst unter mönchischer Kutte
Botschaft brachte auch mir, ein Blatt aus ukrainischen Halden:

»Denk, daß es wintert auch hier, zum tausendstenmal nun
im Land, wo der breiteste Strom fließt:
Jaakobs himmlisches Blut, benedeiet von Aexten . . .
O Eis von ~~hate~~irdischer Röte — es watet ihr Hetman mit allem
Troß in die finsternden Sonnen . . . Kind, ach ein Tuch,
mich zu hüllen darein, wenn es blinket von Helmen,
wenn die Scholle, die rosige, birst, wenn schneeig stäubt das Gebein
deines Vaters, unter den Hufen zerknirscht
das Lied von der Zeder . . .
Ein Tuch, ein Tüchlein nur schmal, daß ich wahre
nun, da zu weinen du lernst, mir zur Seite
die Enge der Welt, die nie grünt, mein Kind, deinem Kinde!«

Blutete, Mutter, der Herbst mir hinweg, brannte der Schnee mich:
sucht ich mein Herz, daß es weine, fand ich den Hauch, ach des Sommers.
war er wie du.
Kam mir die Träne. Webt ich das Tüchlein.

KARA TANELER

SCHWARZE FLOCKEN

Schnee ist gefallen, lichtlos. Ein Mond
ist es schon oder zwei. daß der Herbst unter
mönchischer Kutte
Botschaft brachte auch mir, ein Blatt aus
ukrainischen Halden:
"Denk, daß es wintert auch hier, zum
tausendstenmal nun
im Land, wo der breiteste Strom fließt:
Jaakobs himmlisches Blut, benedeiet von Äxten...
O Eis von unirdischen Röte – es watet ihr Hetman
mit allem
Troß in die finsternden Sonnen... Kind, ach ein Tuch,
mich zu hüllen darein, wenn es blinket von Helmen,
wenn die Scholle, die rosige, birst, wenn schneeig
stäubt das Gebein
deines Vaters, unter den Hufen zerknirscht
das Lied von der Zeder...
Ein Tuch, ein Tüchlein nur schmal, daß ich wahre
nun, da zu weinen du lernst, mir zur Seite
die Enge der Welt, die nie grünt, mein Kind, deinem
Kinde!"

Blutete, Mutter, der Herbst mir hinweg, brannte
der Schnee mich:
sucht ich mein Herz, daß es weine, fand ich den
Hauch, ach des Sommers,
war er wie du.
Kam mir die Träne. Webt ich das Tüchlein.

KARA TANELER

Kar yağdı, ışıksız. Bir ay
olmuştur ya da iki, keşiş kukuletasıyla
haber getireli güz bana da, Ukrayna bayırlarından
bir yaprak:

"Unutma, buraya da gelir kış, bininci kez şimdi
bu ülkeye, en geniş nehrin aktığı:
Yakup'un göksel kanı, Aexten'in kutsadığı...
Oy, buz, yere yabancı kızıllıkta – Kom'tan geçiyor
içinden
bölüğüyle, kararan güneşlere doğru... Çocuğum, ah,
bir örtü,
örtünmem için, parıldayınca miğferler heryerde,
o gül rengi topak patlayınca, karlı karlı tozutunca
kemikleri
babanın, nalların altında çatırdayıp gidince
sedir ağacının şarkısı...
Bir örtü, küçücük bir örtü de olsa, ki koruyayım
şimdi, sen ağlamayı öğrenirken, yanımda
darlığını hiç yeşermeyen dünyanın, Çocuğum,
çocuğun için!"

Kanadı gitti güz, Anam, yanımdan, yaktı kar beni:
aradığımda yüreğimi, ağlasın diye, bulduğum, ah,
yaz kokusuydu,
senin gibiydi.
Geldi yaşlar. Dokudum örtüyü.

CHANSON EINER DAME IM SCHATTEN

Wenn die Schweigsame kommt und die Tulpen köpft:
Wer gewinnt?
Wer verliert?
Wer tritt an das Fenster?
Wer nennt ihren Namen zuerst?

Est ist einer, der trägt mein Haar.
Er trägts wie man Tote trägt auf den Händen.
Er trägts wie der Himmel mein Haar trug im Jahr,
da ich liebte.
Er trägt es aus Eitelkeit so.

Der gewinnt.
Der verliert nicht.
Der tritt nicht ans Fenster.
Der nennt ihren Namen nicht.

Est ist einer, der hat meine Augen.
Er hat sie, seit Tore sich schließen.
Er trägt sie am Finger wie Ringe.
Er trägt sie wie Scherben von Lust und Saphir:
er war schon mein Bruder im Herbst;
er zählt schon die Tage und Nächte.

Der gewinnt.
Der verliert nicht.
Der tritt nicht ans Fenster.
Der nennt ihren Namen zuletzt.

GÖLGEDEKİ KADININ ŞARKISI

O suskun kadın gelip koparınca kafalarını lalelerin:
Kim kazanır?
Kim kaybeder?
Kim çıkar pencereye?
İlk kim anar onun adını?

Benim saçlarımı taşıyan biridir.
Ellerinde ölü taşır gibi taşır onları.
Sevdiğim yıl göğün taşıdığı gibi taşır saçlarımı.
Kendini beğenmişlikten taşır onları öyle.

O kazanır.
O kaybetmez.
O çıkmaz pencereye.
O hiç anmaz onun adını.

Benim gözlerimi alan biridir.
Onda gözlerim, kapılar kapanalı beri.
Parmaklarında taşır onları yüzükler gibi.
Taşır şehvet ve safir parçaları gibi:
kardeşim olmuştu bile güzün;
sayıyor bile günleri ve geceleri.

O kazanır.
O kaybetmez.
O çıkmaz pencereye.
O en son anar onun adını.

Es ist einer, der hat, was ich sagte.
Er trägts unterm Arm wie ein Bündel.
Er trägts wie die Uhr ihre schlechteste Stunde.
Er trägt es von Schwelle zu Schwelle, er wirft es
nicht fort.

Der gewinnt nicht.
Der verliert.
Der tritt an das Fenster.
Der nennt ihren Namen zuerst.

Der wird mit den Tulpen geköpft.

Benim söylediğimi alan biridir.
Koltuğunun altında bohça gibi taşır onu.
En kötü saatini taşıyışı gibi günün.
Taşır onu eşikten eşiğe, atmaz bir yana.

O kazanmaz.
O kaybeder.
O çıkar pencereye.
İlk o anar onun adını.

Kafası koparılır lalelerle birlikte.

TODESFUGE

SCHWARZE Milch der Frühe wir trinken sie abends
wir trinken sie mittags und morgens wir trinken
sie nachts
wir trinken und trinken
wir schaufeln ein Grab in den Lüften da liegt man
nicht eng
Ein Mann wohnt im Haus der spielt mit den
Schlangen der schreibt
der schreibt wenn es dunkelt nach Deutschland
dein goldenes Haar Margarete
er scheibt es und tritt vor das Haus und es blitzen
die Sterne er pfeift seine Rüden herbei
er pfeift seine Juden hervor läßt schaufeln ein
Grab in der Erde
er befiehlt uns spielt auf nun zum Tanz

Schwarze Milch der Frühe wir trinken dich nachts
wir trinken dich morgens und mittags wir trinken
dich abends
wir trinken und trinken
Ein Mann wohnt im Haus der spielt mit den
Schlangen der schreibt
der schreibt wenn es dunkelt nach Deutschland
dein goldenes Haar Margarete
Dein aschenes Haar Sulamith wir schaufeln ein Grab
in den Lüften de liegt man nicht eng

Er ruft stacht tiefer ins Erdreich ihr einen ihr
andern singet und spielt
er greift nach dem Eisen im Gurt er schwingts
seine Augen sind blau
stecht tiefer die Spaten ihr einen ihr andern spielt
weiter zum Tanz auf

ÖLÜFÜGÜ

KARA sütü erkenin içeriz onu akşamleyin
içeriz onu öğleyin ve sabahleyin içeriz onu geceleyin
içeriz de içeriz
kazarız bir mezar havada sıkış sıkış yatılmaz orda
Bir adam oturur evde oynar yılanlarla yazar
yazar karanlık çökünce Almanya'ya
senin altın saçın Margarete
yazar onu çıkar evin önüne şimşek çakar yıldızlar
ıslık çalar çağırır köpeklerini
ıslık çalar çıkarır Yahudilerini dışarı kazdırır bir
mezar yerde
buyurur bize başlayın çalmaya şimdi dans için

Kara sütü erkenin içeriz seni geceleyin
içeriz seni sabahleyin ve öğleyin içeriz seni akşamleyin
içeriz de içeriz
Bir adam oturur evde oynar yılanlarla yazar
yazar karanlık çökünce Almanya'ya
senin altın saçın Margarete
Senin kül saçın Sulamith kazarız bir mezar havada
sıkış sıkış yatılmaz orda

Bağırır batırın siz daha derinine yeryüzünün siz
ötekiler söyleyin çalın
çeker palaskasından demiri sallar elinde
gözleri mavidir
batırın siz daha derine kürekleri siz ötekiler
sürdürün çalmanızı dans için

Schwarze Milch der Frühe wir trinken dich nachts
wir trinken dich mittags und morgens wir trinken
dich abends
wir trinken und trinken
ein Mann wohnt im Haus dein goldenes Haar
Margarete
dein aschenes Haar Sulamith er spielt mit den
Schlangen

Er ruft spielt süßer den Tod der Tod ist ein Meister
aus Deutschland
er ruft streicht dunkler die Geigen dann steigt ihr
als Rauch in die Luft
dann habt ihr ein Grab in den Wolken da liegt man
nicht eng

Schwarze Milch der Frühe wir trinken dich nachts
wir trinken dich mittags der Tod ist ein Meister
aus Deutschland
wir trinken dich abends und morgens wir trinken
und trinken
der Tod ist ein Meister aus Deutschland
sein Auge ist blau
er trifft dich mit bleierner Kugel
er trifft dich genau

Ein Mann wohnt im Haus dein goldenes Haar
Margarete
er hetzt seine Rüden auf uns er schenkt uns ein
Grab in der Luft
er spielt mit den Schlangen und träumet der Tod ist
ein Meister aus Deutschland

dein goldenes Haar Margarete
dein aschanes Haar Sulamith

Kara sütü erkenin içeriz seni geceleyin
içeriz seni öğleyin ve sabahleyin içeriz seni
akşamleyin
içeriz de içeriz
bir adam oturur evde senin altın saçın Margarete
senin kül saçın Sulamith oynar yılanlarla

Bağırır daha tatlı çalın ölümü ölüm bir ustadır
Almanya'dan
bağırır daha karanlık çalın çalgıları çünkü
çıkacaksınız duman olup havaya
çünkü bir mezarınız olacak bulutlarda sıkış sıkış
yatılmaz orda

Kara sütü erkenin içeriz seni geceleyin
içeriz seni öğleyin ölüm bir ustadır Almanya'dan
içeriz seni akşamleyin ve sabahleyin içeriz de içeriz
ölüm bir ustadır gözü mavidir Almanya'dan
seni vurur kurşunla vurur tam alnından

Bir adam oturur evde senin altın saçın Margarete
salar köpeklerini üzerimize bağışlar bize bir mezar
havada
oynar yılanlarla düş kurar ölüm bir ustadır
Almanya'dan

senin altın saçın Margarete
senin kül saçın Sulamith

ARGUMENTUM E SILENTIO

Für René Char

An die Kette gelegt
zwischen Gold und Vergessen:
die Nacht.
Beide griffen nach ihr.
Beide ließ sie gewähren.

Lege,
lege auch du jetzt dorthin, was herauf-
dämmern will neben den Tagen:
das sternüberflogene Wort,
das Meerübergossne.

Jedem das Wort.
Jedem das Wort, das ihm sang,
als die Meute ihn hinterrücks anfiel –
Jedem das Wort, das ihm sang und erstarrte.

Ihr, der Nacht,
das sternüberflogne, das meerübergossne,
ihr das erschwiegne,
dem das Blut nicht gerann, als der Giftzahn
die Silben durchstieß.

Ihr das erschwiegene Wort.

Wider die andern, die bald,
die umhurt von den Schinderohren,
auch Zeit und Zeiten erklimmen,
zeugt es zuletzt,
zuletzt, wenn nur Ketten erklingen,
zeugt es von ihr, die dort liegt

ARGUMENTUM E SILENTIO

René Char için

Zincire vurulu
altın ile unutma arasında:
gece.
İkisi de el atar ona.
İkisine de izin verir.

Koy,
koy sen de şimdi oraya, doğup
çıkmak isteyeni günlerin yanında:
üzerinde yıldız uçmuş sözü,
üzerine deniz dökülmüşü.

Her birine o sözü.
Her birine, ona şarkı söylemiş sözü,
it sürüsü arkasından çullanınca –
Her birine o sözü, ona şarkı söylemiş ve katılıp
kalmış.
Ona, geceye,
üzerinde yıldız uçmuşu, üzerine deniz dökülmüşü,
ona, susulmuşu,
kanı akmayanı, zehirli diş
deldiğinde heceleri.

Ona susulmuş sözü.

Ötekilere karşı, hemen,
işlek borularla orospulaşıp
zamana da zamanlara da tırmananlara karşı,
tanıklık eder sonunda,
sonunda, yalnızca zincirler tangırdarken,
tanıklık eder orada yatanın adına

zwischen Gold und Vergessen,
beiden verschwistert von je –

Denn wo
dämmerts denn, sag, als bei ihr,
die im Stromgebiet ihrer Träne
tauchenden Sonnen die Saat zeigt
aber und abermals?

altın ile unutma arasında,
ikisine de hep kardeş olanın –

Çünkü nerede
doğabilir ki, söyle, onun yanından başka,
o ki gözyaşlarının sel yatağına
dalan güneşlere yeşeren ekini gösterir
hep ve hep yeniden?

Stimmen, *ins Grün*
der Wasserfläche geritzt.
Wenn der Eisvogel taucht,
sirrt die Sekunde:

Was zu dir stand
an jedem der Ufer,
es tritt
gemäht in ein anderes Bild.

*

Stimmen *von Nesselweg her:*

Komm auf den Händen zu uns.
Wer mit der Lampe allein ist,
hat nur die Hand, draus zu lesen.

*

Stimmen, *nachtdurchwachsen, Stränge,*
an die du Glocke hängst.

Wölbe dich, Welt:
Wenn die Totenmuschel heranschwimmen,
Will es hier läuten.

*

Stimmen, *vor denen dein Herz*
ins herz deiner Mutter zurückweicht.
Stimmen vom Galgenbaum her,
wo Spätholz und Frühholz die Ringe
tauschen und tauschen.

Sesler, yeşiline
çentilmiş su yüzeyinin.
Yalıçapkını dalınca dibe,
vızlar saniye:

Karşına çıkan ne varsa
bütün kıyılarda,
gitti
biçilerek bir başka tasarıma.

*

Sesler, ısırgan yolundan:

Gel bize ellerinin üstünde.
Lamba ile yalnız olanın,
yalnızca eli vardır okuyacak.

*

Sesler, gece boyu serpilmiş, urganlar,
çanlar astığın.

Kubbelen, dünya:
Ölülerin midyeleri yüzüp gelince,
çınlayacak buralar.

*

Sesler, yüreğinin ürküp
annenin yüreğine sığındığı.
Sesler darağacından doğru,
yaşlı kütük ile genç kütüğün halkalarını
değiş–tokuş, değiş–tokuş ettiği yerde.

*

Stimmen, *kehlig, im Grus,*
darin auch Unendliches schaufelt,
(herz–)
schleimiges Rinnsal.

Setz hier die Boote aus, Kind,
die ich bemannte:

Wenn mittschiffs die Bö sich ins recht setzt,
treten die Klammern zusammen.

*

Jakobsstimme:

Die Tränen.
Die Tränen im Bruderaug.
Eine blieb hängen, wuchs.
Wir wohnen darin.
Atme, daß
sie sich löse.

*

Stimmen *im Innern der Arche:*

Es sind
nur die Münder
geborgen. Ihr
Sinkenden, hört
auch uns.

*

Sesler, boğuk, kömür tozunda,
sonsuzun da kürediği,
(yüreğin)
çamurlu oluğu.

Yüzdür burada tekneleri, Çocuğum,
benim tayfası olduğum:

Provada yerine oturunca esinti,
gelip birleşir halkalar.

*

Yakup'un sesi:

Yaşlar.
Yaşlar kardeş gözünde.
Biri asıldı kaldı, büyüdü.
Oturuyoruz içinde.
Soluk al, ki
dağılsın.

*

Sesler kemerin içinde:

Yalnız
ağızlar
saklıdır. Siz
batanlar, işitin
bizi de.

*

Keine
Stimme – *ein*
Spätgeräusch, stundenfremd, deinen
Gedanken geschenkt, hier, endlich
herbeigewacht: ein
Fruchtblatt, augengroß, tief
geritzt; es
harzt, will nicht
vernarben.

*

Ses
yok – bir
geç hışırtı, saatlere yabancı, senin
düşüncelerine bağışlanmış, burada, sonunda
uyandırılmış: bir
meyve yaprağı, göz büyüklüğünde, derinden
çentilmiş; özsuyunu
akıtır, istemez
kabuk bağlamak.

TENEBRAE

Nah sind wir, Herr,
nahe und greifbar.

Gegriffen schon, Herr,
ineinander verkrallt, als wär
der Leib eines jeden von uns
dein Leib, Herr.

Bete, Herr,
bete zu uns,
wir sind nah.

Windschief gingen wir hin,
gingen wir hin, uns zu bücken
nach Mulde und Maar.

Zur tränke gingen wir, Herr.

Es war Blut, es war,
was du vergossen, Herr.

Es glänzte.

Es warf uns dein Bild in die Augen, Herr.
Augen und Mund stehn so offen und leer, Herr.
Wir haben getrunken, Herr.
Das Blut und das Bild, das im Blut war, Herr.

Bete, Herr.
Wir sind nah.

TENEBRAE

Yakınız, Efendimiz,
yakın ve kavranabilir.

Kavranmış çoktan, Efendimiz,
biribirimize tırmıklanmış, sanki
bedeni herhangi birimizin
seninkiymiş gibi, Efendimiz.

Dua et, Efendimiz,
dua et bize,
yakındayız.

Eğri büğrü gittik öyle oraya,
gittik öyle oraya, eğilmeğe
yalağa ve çukura.

İçmeğe gittik, Efendimiz.

Kandı o, o
senin akıttığındı, Efendimiz.

Parıldadı.

Senin tasarımını fırlattı gözlerimize, Efendimiz.
Gözler ve ağız öylesine açık ve boş durur,
Efendimiz.
İçtik, Efendimiz.
Kanı ve o tasarımı, kanın içindeki, Efendimiz.

Dua et, Efendimiz.
Yakındayız.

CHYMISCH

Schweigen, wie Gold gekocht, in
verkohlten
Händen.

Große, graue,
wie alles Verlorene nahe
Schwestergestalt:

Alle die Namen, alle die mit–
verbrantten
Namen. Soviel
zu segnende Asche. Soviel
gewonnenes Land
über
den leichten, so leichten
Seelen–
ringen.

Große. Graue. Schlacken–
lose.

Du, damals.
Du mit der fahlen,
aufgebissenen Knospe.
Du in der Weinflut.

(Nicht wahr, auch uns
entließ diese Uhr?
Gut,
gut, wie dein Wort hier vorbeistarb.)

SİMYACA

Susku, eriyik altın gibi içinde,
kömürleşmiş
ellerin.

Koca, kara,
nasıl yitik herşey yaklaşırsa
kızkardeş biçimine:

Bütün adlar, bütün birlikte
yanıp gitmiş
adlar. O kadar
kutsanacak kül. O kadar
kazanılmış toprak,
üstünde
hafif, öylesine hafif
ruh
çember–
lerinin

Koca. Kara. Cüruf–
suz.

Sen, o zamanlar.
Sen o solgun,
ısırılıp açılmış goncayla.
Sen o şarap selinde.

(Değil mi, bizi de
azletti bu saat?
İyi,
iyi, sözünün burada geçerayak ölmesi.)

Schweigen, wie Gold gekocht, in
verkohlten, verkohlten
Händen.

Finger, rauchdünn. Wie Kronen, Luftkronen
um – –
Große. Graue. Fährte–
lose.
König–
liche.

Susku, eriyik altın gibi içinde,
kömürleşmiş, kömürleşmiş
ellerin.

Parmak, duman inceliğinde. Taçlar gibi, hava taçları
ki – –
Koca. Kara. İz–
siz.
Şah–
ane.

ICH HABE BAMBUS GESCHNITTEN:
für dich, mein Sohn.
Ich habe gelebt.

Diese morgen fort–
getragene Hütte, sie
steht.

Ich habe nicht mitgebaut: du
weißt nicht, in was für
Gefäße ich den
Sand um mich her tat, vor jahren, auf
Geheiß und Gebot. Der deine
kommt aus dem Freien – er bleibt
frei.

Das Rohr, das hier Fuß faßt, morgen
steht es noch immer, wohin dich
die Seele auch hinspielt im un–
gebundnen.

BAMBU KESTİM:
senin için, Oğlum.
Yaşadım.

Yarın alınıp
götürülen bu kulübe,
durur.

Katılmadım kuranlara: sen
bilmezsin, ne biçim
kapların içinde kapladım
kendimi kumla, yıllar önce,
emirle ve komutla. Senin kumun
açıklıktan gelir – korur
özgürlüğünü.

Bu saz, burada birayak tutunan, yarın
durur daha hâlâ, seni de
ruhun oynayıp attığı bağlan–
mamışlığın içinde.

LES GLOBES

In den verfahrenen Augen – ließ da:

die Sonnen-, die Herzbahnen, das
sausend- schöne Umsonst.
Die Tode und alles
aus ihnen Geborene. Die
Geschlechterkette,
die hier bestattet liegt und
die hier noch hängt, im Äther,
Abgründe säumend. Aller
Gesichter Schnrift, in die sich
schwirrender Wortsand gebohrt – Kleinewiges,
Silben.

Alles,
das Schwerste noch, war
flügge, nichts
hielt zurück.

LES GLOBES

Yolunu yitirmiş gözlerde – oku orada:

güneşin, yüreğin yollarını, o
esintili-güzel boşunayı.
Ölüleri ve bütün
doğurduklarını. O
kuşaklar zincirini,
burada gömülü duran ve
burada hâlâ asılı duran, Esir'de,
uçurumları geciktirerek. Bütün
yüzlerin yazısı,
vınlayan söz kumlarının deldiği – küçük sonsuz,
heceler.

Herşey
en ağırı bile,
kanatlıydı, hiçbirşey
geri durmadı.

DU DARFST mich getrost
mit Schnee bewirten:
sooft ich Schulter an Schulter
mit dem Maulbeerbaum schritt durch den Sommer,
schrie sein jüngstes
Blatt.

SEN HİÇ tasalanmadan
kar sunabilirsin bana:
ne zaman omuz omuza
yürüdümse dut ağacıyla yazın içinde,
haykırırdı en taze
yaprağı.

EINMAL,
da hörte ich ihn,
da wusch er die Welt,
ungesehn, nachtlang,
wirklich.

Eins und Unendlich,
vernichtet,
ichten.

Licht war. Rettung.

BİR KEZ,
orada işittim onu,
orada siliyordu dünyayı,
görülmeden, geceboyu,
gerçekten.

Tek ve sonsuz,
hiçlenmiş,
benlenme.

Işık vardı. Kurtuluş.

DAS GEDUNKELTE Splitterecho,
hinström-
hin,

die Bühne über der Windung,
auf die es zu stehn kommt,

soviel
Kanevasiertes dort,
sich nur,

die Schütte
müßiger Gedacht,
einen
Kolbenschlag von
den gebetsilos weg,

einen und keinen.

Paris, Rue d'Ulm
5. September 1968

KANDİL

TALGLICHT

Die Mönche mit haarigen Fingern schlugen das Buch
auf: September.
Jason wirft nun mit Schnee nach der
aufgegangenen Saat.
Ein Halsband aus Händen gab dir der Wald, so
schreitest du tot übers Seil.
Ein dunkleres Blau wird zuteil deinem Haar, und ich
rede von Liebe.
Muscheln red ich und leichtes Gewölk, und ein Boot
knospt im Regen.
Ein kleiner Hengst jagt über die blätternden
Finger –
Schwarz springt das Tor auf, ich singe:
Wie lebten wir hier?

KANDİL

Parmakları küllü keşişler açmışlar kitabı: Eylül.
Iason kar atıyor şimdi başvermiş ekinlere.
Eller dizili bir gerdanlık vermişti sana orman,
öylece ölü yürüyorsun ipin üstünde.
Daha koyu bir mavi katılıyor saçına, ve ben
konuşuyorum sevgiden
Midyeleri söylüyorum ve hafif bulutları, bir sandal
tomurcuklanıyor yağmurda.
Küçük bir aygır koşturuyor yaprakları çeviren
parmakların üstünde –
Kara kara açılıveriyor kapı, şarkı söylüyorum:
Nasıl yaşadık burada?

SPÄT UND TIEF

Boshaft wie goldene Rede beginnt diese Nacht.
Wir essen die Äpfel der Stummen.
Wir tuen ein Werk, das man gern seinem Stern
überläßt;
wir stehen im Herbst unsrer Linden als sinnendes
Fahnenrot,
als brennende Gäste vom Süden.
Wir schwören bei Christus dem Neuen, den Staub
zu vermählen dem Staube,
die Vögel dem wandernden Schuh,
unser Herz einer Stiege im Wasser.
Wir schwören der Welt die heiligen Schwüre des
Sandes,
wir schwören sie gern,
wir schwören sie laut von den Dächern des
traumlosen Schlafes
und schwenken das Weißhaar der Zeit...

Sie rufen: Ihr lästert!

Wir wissen es längst.
Wir wissen es längst, doch was tuts?
Ihr mahlt in den Mühlen des Todes das weiße Mehl
der Verheißung,
ihr setzet es vor unsern Brüdern und Schwestern –

Wir schwenken das Weißhaar der Zeit.

GEÇ VE DERİN

Altın konuşmalar gibi kötülüklü başladı bu gece.
Yedik elmalarını dilsizlerin.
Yaptık bir yapıt, kişinin yıldızı yapsın isteyeceği;
duruyoruz güzünde ıhlamurlarımızın, sezinleyen
bayrak kırmızısı gibi,
yanan konuklar gibi güneyden gelen.
Andiçiyoruz İsa adına yeniye, toza toz öğütmeğe,
kuşlara gezginci ayakkabısı,
yüreğimize bir merdiven suyun içinde.
Andiçiyoruz dünyaya kumun kutsal andıyla,
andiçiyoruz ona içtenlikle,
andiçiyoruz ona bağırarak düşsüz uykunun
damlarından
ve sallıyoruz aksaçlarını zamanın...

Seslenirler: Günah işliyorsunuz!

Çoktan biliyoruz bunu.
Çoktan biliyoruz bunu, ama ne çıkar ki?
Öğütürsünüz ölümün değirmenlerinde beyaz ununu
vaadin,
koyarsınız kardeşlerimizin önüne–

Sallıyoruz aksaçlarını zamanın.

Ihr mahnt uns: Ihr lästert!
Wir wissen es wohl,
es komme die Schuld über uns.
Es komme die Schuld über uns aller warnenden
Zeichen,
es komme das gurgelnde Meer,
der geharnischte Windstoß der Umkehr,
der mitternächtige Tag,
es komme, was niemals noch war!

Es komme ein Mensch aus dem Grabe.

Suçlarsınız bizi: Günah işliyorsunuz!
Pekâlâ biliyoruz bunu,
bizim üzerimize gelsin suç.
Bizim üzerimize gelsin suçu bütün yasak
işaretlerinin,
gelsin gurultulu deniz,
öfkeli rüzgâr darbesi dönüşün,
geceyarısı günü,
gelsin, daha hiç olmayan!

Gelsin bir insan mezardan..

TOTENHEMD

Was du aus Leichtem wobst,
trag ich dem Stein zu ehren.
Wenn ich im Dunkel die Schreie
wecke, weht es sie an.

Oft, wenn ich stammeln soll,
wirft es vergessene Falten,
und der ich bin, verzeiht
dem, der ich war.

Aber der Haldengott
rührt seine dumpfeste Trommel,
und wie die Falte fiel,
runzelt der Finstre die Stirn.

KEFEN

Senin hafiflikle dokuduğunu,
giyerim taşın onuruna.
Karanlıkta uyandırdığımda
çığlıkları, yatıştırır onları.

Sık sık, kekelemem tutunca,
atar bana unutulmuş kıvrımları,
ve olduğum, bağışlar
eskiden olduğumu.

Ama tepeler tanrısı
dokunur en boğuk davuluna,
ve kıvrım nasıl düşerse,
kırıştırır o kara da alnını öyle.

MIT ZEITROTEN LIPPEN

Im Meer gereift ist der Mund,
dessen worte der Abend hier nachspricht
im Angesicht seiner Länder.
Murmelnd spricht er sie nach,
mit zeitroten Lippen.

Mund, gezeitigt vom Meer.
vom Meer, wo der Thun schwamm
im Glanze,
der menschenher strahlt.

Silber des Thuns, den der Strahl traf,
Spiegelsilber des Thuns:
aufscheint den Augen
die zweite, die wandernde Glorie
der Stirnen.

Silber und Silber.
Doppelsilber der Tiefe.

Rudre die Kähne dorthin,
Bruder.
Wirf deine Netze danach,
Bruder.

Zieh es herauf,
wirf es uns in die Häuser,
wirf es uns auf die Tische,
wirf es uns auf die Teller –

ZAMAN KIZILI DUDAKLARLA

Denizde olgunlaşmıştır ağız,
sözlerini burada akşamın yinelediği,
yüzyüzeyken ülkeleriyle.
Mırıldanarak yineliyor onu,
zaman kızılı dudaklarla.

Ağız, zamanlanmış denizle,
denizde orkinosun yüzdüğü
pırıltıda,
insan ışıklarından gelen.

Gümüşü orkinosun, ışınla buluşan,
ayna gümüşü orkinosun:
yansıtıyor gözlere
ikinci, gezgin görkemini
alınların.

Gümüş ile gümüş.
Çifte gümüşü derinlerin.

Sür kayığı oraya,
kardeşim.
At ağını ona,
kardeşim.

Çek onu yukarı,
at bize evlere,
at bize sofralara,
at bize tabaklara –

Sieh, unsre Lippen schwellen,
zeitrot auch sie wie der Abend,
murmelnd auch sie –
und der Mund aus dem Meer
taucht schon empor
zum unendlichen Kusse.

Bak, kabarıyor dudaklarımız,
zaman kızılı onlar da akşam gibi,
mırıldanıyor onlar da –
ve çıkıyor denizden
ağız şimdi yukarıya
sonsuz öpüşmeye.

BLUME

Der Stein.
Der Stein in der Luft, dem ich folgte.
Dein Aug, so blind wie der Stein.

Wir waren
Hände,
wir schöpften die Finsternis leer, wir fanden
das Wort, das den Sommer heraufkam:
Blume.

Blume – ein Blindenwort.
Dein Aug und mein Aug:
sie sorgen
fürs Wasser.

Wachstum.
Herzwand um Herzwand
blättert hinzu.

Ein Wort noch, wie dies, und die Hämmer
schwingen im Freien.

ÇİÇEK

O taş.
O taş, havadaki, izlediğim.
Senin gözün, taş kadar kör.

Biz
ellerdik,
boşaltmıştık karanlığı, bulmuştuk
o sözü, yazın üstüne doğru gelen:
Çiçek.

Çiçek – bir kör sözü.
Senin gözün ve benim gözüm:
sağlarlar
suyu.

Serpilme.
Yürek katı üstüne yürek katı
yapraklanır.

Bir söz daha, bunun gibi, savrulur
çekiçler özgürce.

WEISS UND LEICHT

Sicheldünen, ungezählt.

Im Windschatten, tausendfach: du.
Du und der Arm,
mit dem ich nackt zu dir hinwuchs,
Verlorne.

Die Strahlen. Sie wehn uns zuhauf.
Wir tragen den Schein, den Schmerz und den Namen.
Weiß,
was sich uns regt,
ohne Gewicht,
was wir tauschen.
Weiß und Leicht:
laß es wandern.

Die Fernen, mondnah, wie wir. Sie Bauen.
Sie bauen die Klippe, wo
sich das Wandernde bricht,
sie bauen
weiter:
mit Lichtschaum und stäubender Welle.

Das Wandernde, klippenher winkend.
Die Stirnen
winkt es heran,
die Stirnen, die man uns lieh,
um der Spiegelung willen.

BEYAZ VE HAFİF

Orak tepeleri, sayısız.

Rüzgar gölgelerinde, binbüklümlü: sen.
Sen ve o kol,
sana doğru çıplak büyüdüğüm,
ey yitik.

Işınlar. İtiyorlar bizi biribirimize.
Taşıyoruz görüntüyü, acıyı ve adları.

Beyaz,
devindiren bizi,
ağırlıksız,
değiş-tokuş ettiğimiz.
Beyaz ve hafif:
bırak gezinsin.

Uzaklar, ay yakınlığında, bizim gibi. Kurarlar.
Kurarlar yamacı, üstünde
gezginliktekinin kırıldığı,
kurarlar
dahasını da:
ışık köpüğüyle ve tozutan dalgayla.

Gezginlikteki, yardan doğru çağıran.
Alınları
çağırır yanına,
alınları, bize ödünç verilen,
yansıtma uğruna.

Die Stirnen.
Wir rollen mit ihnen dorthin.
Stirnengestade.

Schläfst du?

Schlaf.

Meermühle geht,
eishell und ungehört,
in unsern Augen.

Alınlar.
Sürükleniriz onlarla oraya.
Alın kıyısı.

Uyuyor musun?

Uyu.

Deniz değirmen yürüyor,
buz aydınlığıyla ve işitilmeden,
gözlerimizde.

EIN TAG UND NOCH EINER

Föhniges Du. Die Stille
flog uns voraus, ein zweites,
deutliches Leben.

Ich gewann, ich verlor, wir glaubten
an düstere Wunder, der Ast,
rasch an den Himmel geschrieben, trug uns, wuchs
durchs ziehende Weiß in die Mondbahn, ein Morgen
sprang ins Gestern hinauf, wir holten,
zerztoben, den Leuchter, ich stürzte
alles in niemandes Hand.

BİR GÜN VE BİR TANE DAHA

Todoslu sen. Dinginlik
uçtu önümüzsıra, ikinci,
açık seçik bir yaşam.

Kazandım, kaybettim, inandık
yoksul mucizelere, o dal
aceleyle gökyüzüne yazılmış, taşıdı bizi, büyüdü
geçen beyazın içinden ay yoluna doğru, bir yârın
atladı dünün üstüne, gidip aldık,
parçalanarak, feneri, devirdim
herşeyi kimsenin eline.

IN MUNDHÖHE

In Mundhöhe, fühlbar:
Finstergewächs.

(Brauchst es, Licht, nicht zu suchen, bleibest
das Schneegarn, hältst
deine Beute.

Beides gilt:
Berührt und unberührt.
Beides spricht mit der Schuld von der Liebe,
beides will dasein und sterben.)

Blattnarben, Knospen, Gewimper.
Augendes, tagfremd.
Schelfe, wahr und offen.

Lippe wußte. Lippe weiß.
Lippe schweigt es zu Ende.

AĞIZ YÜKSEKLİĞİNDE

Ağız yüksekliğinde, hissedilir:
karanlık büyümesi.

(Araman, ey Işık, gerekmez, kalıyorsun
kar tuzağı, tutuyorsun
tutsaklarını.

İkisi de geçerli:
dokunulmuş ve dokunulmamış.
İkisi de suçlu suçlu konuşur sevgiden,
ikisi de ister varolmayı ve ölmeyi.)

Yaprak yaraları, tomurcuklar, inilti.
Gözleşen, güne yabancı.
Kabuk, doğru ve açık.

Dudak bilirdi. Dudak bilir.
Dudak susar sonuna dek.

EINE HAND

Der Tisch, aus Stundenholz, mit
dem Reisgericht und dem Wein.
Es wird
geschwiegen, gegessen, getrunken.

Eine Hand, die ich küßte,
leuchtet den Mündern.

BİR EL

Sofra, saat odunundan, üstünde
pirinç yemeği ve şarap.
Orada
susulur, yenilir, içilir.

Bir el, öptüğüm,
aydınlattı ağızları.

OBEN, GERAUSCHLOS, die
Fahrenden: Geier und Stern.

Unten, nach allem, wir,
zehn an der Zahl, das Sandvolk. Die Zeit,
wie denn auch nicht, sie hat
auch für uns eine Stunde, hier,
in der Sandstadt.

(Erzähl von den Brunnen, erzähl
von Brunnenkranz, Brunnenrad, von
Brunnenstuben – erzähl.

Zähl und erzähl, die Uhr,
auch diese, läuft ab.

Wasser: welch
ein Wort. Wir verstehen dich, Leben.)

Der Fremde, ungebeten, woher,
der Gast.
Sein triefendes Kleid.
Sein triefendes Auge.

(Erzähl uns von Brunnen, von –
Zähl und erzähl.
Wasser: welch
ein Wort.)

YUKARIDA, GÜRÜLTÜSÜZ, o
yolcular: akbaba ve yıldız.

Aşağıda, hepsinden sonra, biz,
sayımız on, kum halkı. Zamanın,
nasıl olmasındı, var
bizim için de bir saati, burada,
kum kentinde.

(Saydök kuyuları, saydök
kuyu saçağını, kuyu tekerini,
kuyu odasını – saydök.

Say ve saydök, saat,
bu da, akıp bitiyor.

Su: ama ne
söz. Anlıyoruz seni, Yaşam.)

Yabancı, davetsiz, nereden,
konuk.
Akıntılı giysisi.
Akıntılı gözü.

(Saydök bize kuyuları, bir de –
Say ve saydök.
Su: ama ne
söz.)

Sein Kleid-und-Auge, er steht,
wie wir, voller Nacht, er bekundet
Einsicht, er zählt jetzt,
wie wir, bis zehn
und nicht weiter.

Oben, die
Fahrenden
bleiben
unhörbar.

Onun giysi-gözü, o da duruyor,
bizim gibi, geceyle dolu, görüş
bildiriyor, sayıyor şimdi,
bizim gibi, on'a kadar,
daha fazla değil.

Yukarıda, o
yolcular
işitilmez
kalıyorlar.

ES WAR ERDE IN IHNEN, *und*
sie gruben.

Sie gruben und gruben, so ging
ihr Tag dahin, ihre Nacht. Und sie lobten nicht Gott,
der, so hörten sie, alles dies wollte,
der, so hörten sie, alles dies wußte.

Sie gruben und hörten nichts mehr;
sie wurden nicht weise, erfanden kein Lied,
erdachten sich keinerlei Sprache.
Sie gruben.

Es kam eine Stille, es kam auch ein Sturm,
es kamen die Meere alle.
Ich grabe, du gräbst, und es gräbt auch der Wurm,
und das Singende dort sagt: Sie graben.

O einer, o keiner, o niemand, o du:
Wohin gings, da's nirgendhin ging?
O du gräbst und ich grab, und ich grab mich dir zu,
und am Finger erwacht uns der Ring.

TOPRAK VARDI İÇLERİNDE, ve
kazdılar.

Kazdılar da kazdılar, öyle geçti
gitti günleri, geceleri. Ve övmediler Tanrı'yı,
işittiklerine göre, bütün bunları isteyen,
işittiklerine göre, bütün bunları bilen.

Kazdılar ve işitmediler başka bir şey;
bilgeleşmediler, şarkı da bulmadılar hiç,
kurmadılar kendilerine hiçbir dil.
Kazdılar.

Bir dinginlik geldi, bir de fırtına,
geldi bütün denizler.
Kazdım, kazdın, kazdı kurt da,
ve şarkı söyleyen orada dedi: Kazmışlar.

Ah biri, ah hiçbiri, ah kimse, ah sen:
Nereye gitti ki, hiçbiryere gitmediğine göre?
Ah kazdın, kazdım, ve kazdım kendimi sana,
ve parmakta uyandı bize yüzük.

ENTWURF EINER LANDSCHAFT

Rundgräber, unten. Im
Viertakt der Jahresschritt auf
den Steilstufen rings.

Laven, Basalte, weltherz-
durchglühtes Gestein.
Quelltuff,
wo uns das Licht wuchs, vor
dem Atem.

Ölgrün, meerdurchstäubt die
unbetretbare Stunde. Gegen
die Mitte zu, grau,
ein Steinsattel, drauf,
gebeult und verkohlt,
die Tierstirn mit
der strahligen Blesse.

BİR MANZARA TASLAĞI

Değirmi mezarlar, aşağıda. Yılın
dört vuruşlu adımıyla yukarı
dik basamaklardan çepeçevre.

Lav, bazalt, dünyanın yüreğinde
parıldayan alkor kayalar.
Kaynak taş,
bize ışığı olduran,
nefesten önce.

Yağ yeşili, deniz serpintili
girilemez saat. Ortaya
doğru, koyu koyu,
taştan bir eyer, atla üstüne,
yaralı bereli ve kömürleşmiş,
hayvan alnı
ışınlı harla.

BEI WEIN UND VERLORENHEIT, bei
beider Neige:

ich ritt durch den Schnee, hörst du,
ich ritt Gott in die Ferne – die Nähe, er sang,
es war
unser letzter Ritt über
die Menschen-Hürden.

Sie duckten sich, wenn
sie uns über sich hörten, sie
schrieben, sie
logen unser Gewieher
um in eine
ihrer bebilderten Sprachen.

ŞARAPTA VE YİTMİŞLİKTE, iki
yamaçta da:

sürdüm karın içinden, işitiyorsun,
sürdüm Tanrı'yı uzağa – yakına, şarkı söyledi,
bu
son sürüşümüzdü
insan–engellerin üzerinden.

Başlarını eğdiler, işitince
bizi üzerlerinde,
yazdılar,
çevirdiler kişnememizi
yalana,
resimlenmiş dillerinden birinde.

STUMME HERBSTGERÜCHE. Die
Sternblume, ungeknickt, ging
zwischen Heimat und abgrund durch
dein Gedächtnis.

Eine fremde Verlorenheit war
gestalthaft zugegen, du hättest
beinah
gelebt.

DİLSİZ GÜZ KOKULARI. O
yıldızçiçeği, çentilmemiş, geçti
sıla ile uçurum arasında
hafızandan.

Bir yabancı yitmişlik
biçimlenip gelmişti karşına, sanki
neredeyse
yaşayacaktın.

ANABASIS

Dieses
schmal zwischen Mauern geschriebene
unwegsam-wahre
Hinauf und Zurück
in die herzhelle Zukunft.

Dort.

Silben-
mole, meer-
farben, weit
ins unbefahrne hinaus.

Dann:
Bojen-,
Kummerbojen-Spalier
mit den
sekundenschön hüpfenden
Atemreflexen–: Leucht-
glockentöne (dum-,
dun-,un-,
unde suspirat
cor),
aus-
gelöst, ein-
gelöst, unser.

Sichtbares, Hörbares, das
frei-
werdende Zeltwort:

Mitsammen.

ANABASIS

Bu
duvarlar arasına incecik yazılmış
yolagelmez doğruluklu
yukarı ve geriye
yürek aydınlığı geleceğe.

Orada.

Hece-
kıran, deniz-
renkleri, uzak
gidilmemişliğe doğru.

Sonra:
Şamandıra-,
keder şamandıra dizileri
bir de
saniye güzelliğinde seken
nefes yansıları–: Fener-
çanı sesleri (dum-,
dun-, un-,
unde suspirat
cor),
kurtarıl-
mış, fidyesi öden-
miş, bizim.

Görülebilir, işitilebilir, o
özgür-
leşmiş çadır söz:

Beraber.

DIE SILBE SCHMERZ

Es gab sich Dir in die Hand:
ein Du, todlos,
an dem alles Ich zu sich kam. Es fuhren
wortfreie Stimmen rings, Leerformen, alles
ging in sie ein, gemischt
und entmischt
und wieder
gemischt.

Und Zahlen waren
mitverwoben in das
Unzählbare. Eins und Tausend und was
davor und dahinter
großer war als es selbst, kleiner, aus-
gereift und rück- und fort-
verwandelt in
keimendes Niemals.

Vergessenes griff
nach Zu-Vergessendem, Erdteile, Herzteile
schwammen,
sanken und schwammen. Kolumbus,
die Zeit-
lose im Aug, die Mutter-
Blume,
mordete Masten und Segel. Alles fuhr aus,

frei,
entdeckerisch,
blühte die Windrose ab, blätterte
ab, ein Weltmeer
blühte zuhauf und zutag, im Schwarzlicht

BİR HECE ACI

Verdi kendini senin eline:
bir sen, ölemeyen,
bütün benlerin kendine geldiği. Geçiyor
sözsüz sesler çepeçevre, boş biçimler, herşey
girdi onların içine, karışmış
ve ayrışmış
ve yeniden
karışmış.

Ve sayılar
örülmüştü
sayılamayanla birlikte. Bir ve bin ve
öncesi ve sonrası
kendinden büyük olan, küçük olan, dışa
dönmüş ve geriye ve ileriye
dönüşmüş
tomurcuklanan hiçbirzamana.

Unutulan attı elini
unutulacağa, yerparçası, yürekparçası
yüzdüler,
battılar ve yüzdüler. Kolumbus,
zaman-
sız gözünde, ana-
çiçek,
katletti serenleri ve yelkenleri. Herşey gitti açığa,

özgür,
arayıcı,
soldu rüzgâr gülü, yapraklarını
döktü, bir dünya denizi
çiçeklendi tepeleme ve açık, kara ışığında

der Wildsteuerstriche. In särgen,
Urnen, Kanopen
erwachten die Kindlein
Jaspis, Achat, Ametyst – Völker,
Stämme und Sippen, ein blindes

E s s e i

knüpfte sich in
die schlangenköpfigen Frei-
Taue–: ein
Knoten
(und Wider- und Gegen- und Aber- und Zwillings-
und Tau-
sendknoten), an dem
die fastnachtsäugige Brut
der Mardersterne im Abgrund
buch-, buch-, buch-
stabierte, stabierte.

yabanıl dümen çizgilerinin. Lahitlerde,
kültestilerinde, tabutlarda,
uyandı o küçük çocuklar
Yeşim, Akik, Ametist – halklar,
kavimler ve aşiretler, bir kör

O l s u n

bağladı kendini
yılan kafalı özgür
halata–: bir
düğüm
(ve karşı ve karşıt ve ters ve ikiz ve binlerce düğüm), üstünde,
perhiz gecesi gözlü batının
sansar yıldızlarını uçurumda
hece-, hece-, hece-
lediği, lediği.

ERBLINDE schon heut:
auch die Ewigkeit steht voller Augen –
darin
ertrinkt, was den Bildern hinweghalf
über den Weg, den sie kamen,
darin
erlischt, was auch dich aus der Sprache
fortnahm mit einer Geste,
die du geschehen ließt wie
den Tanz zweier Worte aus lauter
Herbst und Seide und Nichts.

KÖRLEŞ artık bugün:
bengilik de duruyor gözlerle dolu –
içlerinde
boğuldu, resimleri karşıdan karşıya
geçiren, geldikleri yoldan,
içlerinde,
söndü, seni de dilin dışına
çekip alan, oynatarak elini,
senin kendi haline bıraktığın,
dansı gibi iki sözcüğün, sırf
güzden ve ipekten ve hiçlikten.

ENGHOLZTAG unter
netznervigem Himmelblatt. Durch
großzellige Leerstunden klettert, im Regen,
der schwarzblaue, der
Gedankenkäfer.

Tierblütige Worte
drängen sich vor seine Fühler.

DAR ORMAN GÜNÜ ağ sinirli
gök yaprak altında. Koca hücreli
boş saatler boyunca tırmanır, yağmurda,
o karamavi, o
düşünce böceği.

Hayvan kanı sözcükler
toplaşıp itişir duyargalarında.

SCHWIRRHÖLZER fahren ins licht, die Wahrheit
gibt Nachricht.

Drüben die Ufer-
böschung schwillt uns entgegen,
ein dunkler
Tausendglanz – die
auferstandenen Häuser! –
singt.

Ein Eisdorn – auch wir
hatten gerufen –
versammelt die Klänge.

VIZLAYAN AĞAÇLAR gitti ışığın içine, hakikat
haber verdi.

Karşı kıyı-
yamacı kabardı bize doğru,
bir karanlık
binlerli pırıltı – o
dirilmiş evler! –
şarkı söyledi.

Buzdan bir diken – biz de
ünlemiştik –
topladı sesleri.

DAS UMHERGESTOSSENE
Immer-Licht, lehmgelb,
hinter
Planetenhäuptern.

Erfundene
Blicke, Seh-
narben,
ins Raumschiff gekerbt,
betteln um Erden-
münder.

ORAYA BURAYA ATILMIŞ
Hep-Işık, kil sarısı,
arkasında
gezegen kafalarının.

Uydurulmuş
bakışlar, görülmenin
yara izleri,
uzay gemisi içine kazılmış,
dileniyorlar yeryüzü
ağızları için.

ASCHENGLORIE hinter
deinen erschüttert-verknoteten
Händen am Dreiweg.

Pontisches Einstmals: hier,
ein Tropfen,
auf
dem ertrunkenen Ruderblatt,
tief
im versteinerten Schwur,
rauscht es auf.

(Auf dem senkrechten
Atemseil, damals,
höher als oben,
zwischen zwei Schmerzknoten, während
der blanke
Tatarenmond zu uns heraufklomm,
grub ich mich in dich und in dich.)

Aschen-
glorie hinter
euch Dreiweg-
Händen.

Das vor euch, vom Osten her, Hin-
gewürfelte, furchtbar.

Niemand
zeugt für den
Zeugen.

KÜL GÖRKEMİ var ardında
senin sarsılmış-düğümlenmiş
ellerinin üçyolağzında.

Pontus birzamanları: burada,
bir damla,
boğulmuş dümen yaprağının
üstünde,
taşlaşmış yeminin
dibinde
hışırdattı çıkardı onu.

(Dikey
nefes ipinin üstünde, o zamanlar,
yukarıdan daha yüksek,
iki acı düğümü arasında, bir yandan
solgun
Tatar ayı bize doğru tırmanırken
gömdüm kendimi senin içine ve senin içine.)

Kül
görkemi var ardında
siz üçyolağzı
ellerin.

Önünüzde, Doğu'dan doğru, ortaya
zarı atılan, korkunç.

Kimse
tanıklık etmedi
tanıklara.

DIE SPUR EINES BISSES *im Nirgends.*

Auch sie
mußt du bekämpfen,
von hier aus.

BİR ISIRIĞIN İZİ hiçbiryerde.

Onunla da
savaşmalısın
buradan.

HENDAYE

Die orangene Kresse,
steck sie dir hinter die Stirn,
schweig den Dorn heraus aus dem Draht,
mit dem sie schöntut, auch jetzt
Hör ihm zu,
eine ungeduld lang.

HENDAYE

Portakal rengi tere,
tak alnının arkasına,
sus çıkar o dikeni telden,
oynaştığı, şimdi bile,
dinle onu,
bir sabırsızlık boyu.

DAS AUSGESCHACHTETE HERZ,
darin sie Gefühl installieren.

Großheimat Fertig-
teile.

Milchschwester
Schaufel.

PAZARLIĞA ÇIKARILMIŞ YÜREK,
içine duygu monte ettikleri.

Anayurt yedek-
parçaları.

Sütkardeş
kürek.

WIR LAGEN
schon tief in der Macchia, als du
endlich herankrochst.
Doch konnten wir nicht
hinüberdunkeln zu dir:
es herrschte
Lichtzwang.

YATIYORDUK
epeydir makilerin içinde, sen
sonunda sürünerek geldiğinde.
Ama biz
kararamadık sana doğru:
aydınlatma
yürürlükteydi.

WURFSCHEIBE, mit
Vorgesichten besternt,

wirf dich

aus dir hinaus.

DİSK, öncenin
yüzleriyle yıldızlı,

at kendini

kendinden dışarı.

DER VON DEN UNBESCHRIEBENEN
Blättern
abgelesene Brief,

der Totstell-Reflexe
grausilberne Kette darauf,
gefolgt von drei silbernern
Takten.

Du weißt: der Sprung
geht über dich, immer.

YAZILMAMIŞ
yapraklardan
okunan mektup,

ölüm durgunluğu yansılarının
üstünde gümüş grisi zincir,
peşinden üç gümüş
vuruş.

Bilirsin: atlayış
seni aşar, hep.

EIN BLATT, baumlos,
für Bertolt Brecht:

Was sind das für Zeiten,
wo ein Gespräch
beinah ein Verbrechen ist,
weil es soviel Gesagtes
mit einschließt?

BİR YAPRAK, ağaçsız,
Bertolt Brecht için:

Ne biçim zamanlar ki bunlar,
bir söyleşi
neredeyse suç oluyor,
şu kadar söylenmişi
içeriyor diye?

DAS GEDUNKELTE Splitterecho,
hirnstrom-
hin,

die Buhne über der Windung,
auf die es zu stehen kommt,

soviel
Unverfenstertes dort,
sieh nur,

die Schütte
müßiger Andacht,
einen
Kolbenschlag von
den Gebetssilos weg,

einen und keinen.

KARARTILMIŞ yankı kıymığı,
beyin ırmağından
aşağı,

takılıp kaldığı
dönemeç bendi,

öyle çok
pencerelenmemişlik orada,
bak bir,

döküntüleri
boş tapınmanın,
bir piston vuruşu ötesinde
dua silolarının,

bir ve hiç.

Du schlägst die Augen auf – ich seh mein Bildnis leben.
Ich seh in ihm auf Dir gründ:
auch Du bist mein und lebst.

Jetzt wirken über? Und erwacht dabei?
Des Licht folgt' auf den Fuß mir,
daß mich hier Fragen fanden?

5. XII. 1954.

SENDEN BANA YILLAR

DIE JAHRE VON DIR ZU MIR

Wieder wellt sich dein Haar, wenn ich wein. Mit
dem Blau deiner Augen
deckst du den Tisch unsrer Liebe: ein Bett zwischen
Sommer und Herbst.
Wir trinken, was einer gebraut, der nicht ich war,
noch du, noch ein dritter:
wir schlürfen ein Leeres und Letztes.
Wir sehen uns zu in den Spiegeln der Tiefsee und
reichen uns rascher die Speisen:
die Nacht ist die Nacht, sie beginnt mit dem Morgen,
sie legt mich zu dir.

SENDEN BANA YILLAR

Yeniden dalgalanır saçın, ağlayınca ben. Gözlerinin
mavisiyle
kurarsın sevgimizin sofrasını: yaz ile güz arasında
bir yatak.
İçeriz bir şey birinin imbiklediği, ne ben, ne sen, ne
bir üçüncü:
yudumlarız bir boş ve son şeyi.
Seyrederiz kendimizi derin denizin aynalarında ve
daha hızlı uzatırız yemekleri biribirimize:
gece gecedir, sabahla başlar,
yatırır beni sana.

LOB DER FERNE

Im Quell deiner Augen
leben die Garne der Fischer der Irrsee.
Im Quell deiner Augen
hält das Meer sein Versprechen.

Hier werf ich,
ein Herz, das geweilt unter Menschen,
die Kleider von mir und den Glanz eines Schwures:

Schwärzer im Schwarz, bin ich nackter.
Abtrünnig erst bin ich treu.
Ich bin du, wenn ich ich bin.

Im Quell deiner Augen
treib ich und träume von Raub.

Ein Garn fing ein Garn ein:
wir scheiden umschlungen.

Im Quell deiner Augen
erwürgt ein Gehenkter den Stang.

UZAKLIĞA ÖVGÜ

Gözlerinin kaynağında
yaşıyor misineleri çılgınlık denizi balıkçılarının.
Gözlerinin kaynağında
tutuyor deniz verdiği sözü.

Burada atıyorum,
bir yüreği, insanlarla aylaklık eden,
elbiselerimi üstümden ve pırıltısını bir sözün:

Karalar içinde daha kara, daha da çıplağım.
İhanette sadık oldum ilk kez.
Ben senim, ben ben olunca.

Gözlerinin kaynağında
deviniyorum ve düşlüyorum talanı.

Bir misine yakaladı bir misineyi:
ayrılıyoruz sarmaşdolaş.

Gözlerinin kaynağında
boğazlıyor asılmış biri ipi.

DAS GANZE LEBEN

Die Sonnen des Halbschlafs sind blau wie dein Haar
eine Stunde vor Morgen.
Auch sie wachsen rasch wie das Gras überm Grab
eines Vogels.
Auch sie lockt das Spiel, das wir spielten als Traum
auf den Schiffen der Lust.
Am Kreidefelsen der Zeit begegnen auch ihnen die
Dolche.

Die Sonnen des Tiefschlafs sind blauer: so war
deine Locke nur einmal:
Ich weilt als ein Nachtwind im käuflichen Schoß
deiner Schwester;
dein Haar hing im Baum über uns, doch warst du
nicht da.
Wir waren die Welt, und du warst ein Gesträuch
vor den Toren.

Die Sonnen des Todes sind weiß wie das Haar
unsres kindes:
es stieg aus der flut, als du aufschlugst ein Zelt
auf der Düne.
Es zückte das Messer des Glücks über uns mit
erloschenen Augen.

BÜTÜN YAŞAM

Yarı uykunun güneşleri mavidir senin saçın gibi
sabahtan bir saat önce.
Onlar da çabucak büyürler ot gibi bir kuşun
mezarının üstünde.
Onları da ayartır oynadığımız oyun, düş olarak
şehvet gemilerinde.
Zamanın kireç kayalıklarında karşılar onları da
hançerler.

Derin uykunun güneşleri daha mavidir: öyleydi
senin perçemin de yalnızca bir kez:
Bir gece yeli olarak gezindiğimde kızkardeşinin
satılık rahminde;
senin saçın asılıydı üzerimizdeki ağaçta, ama sen
yoktun orada.
Biz dünyaydık, sen de kapıların önünde bir çalılık.

Ölümün güneşleri beyazdır saçı gibi çocuğumuzun:
selden çıktı geldi, sen kum tepesine çadır kurarken.
Parıldattı mutluluğun bıçağını üzerimizde sönmüş
gözlerle.

CORONA

Aus der Hand frißt der Herbst mir sein Blatt: wir
sind Freunde.
Wir schälen die Zeit aus den Nüssen und lehren sie
gehn:
die Zeit kehrt zurück in die Schale.

Im Spiegel ist Sonntag,
im Traum wird geschlafen,
der Mund redet wahr.

Mein Aug steigt hinab zum Geschlecht der
Geliebten:
wir sehen uns an,
wir sagen uns Dunkles,
wir lieben einander wie Mohn und Gedächtnis,
wir schlafen wie Wein in den Muscheln,
wie das Meer im Blutstrahl des Mondes.

Wir stehen umschlungen im Fenster, sie sehen uns
zu von der Straße:
es ist Zeit, daß man weiß!
Es ist Zeit, daß der Stein sich zu blühen bequemt,
daß der Unrast ein Herz schlägt.
Es ist Zeit, daß es Zeit wird.

Es ist Zeit.

CORONA

Elimden yedi yaprağını güz: dostuz.
Kırıp çıkarıyoruz zamanı kabuğundan ve yürümeyi
öğretiyoruz ona:
zaman geri dönüyor kabuğa.

Aynada günlerden Pazar,
düşte uyunuyor,
ağız doğru konuşuyor.

Gözüm aşağı indi cinsine sevdiğimin:
baktık biribirimize,
karanlığı söyledik biribirimize,
sevdik biribirimizi afyon ve hafıza gibi,
uyuduk midyelerin içinde şarap gibi,
deniz gibi ayın kan ışınında.

Sarmaşdolaş duruyoruz pencerede, seyrediyorlar
bizi sokaktan:
Zamanı geldi, bilinmesinin!
Zamanı geldi, taşın çiçeklenmeye alışmasının,
huzursuzlukta bir yüreğin çarpmasının.
Zamanı geldi, zamanın gelmesinin.

Zaman geldi.

BRANDMAL

Wir schliefen nicht mehr, denn wir lagen im
Uhrwerk der Schwermut
und bogen die Zeiger wie Ruten,
und sie schnellten zurück und peitschten die Zeit
bis aufs Blut,
und du redetest wachsenden Dämmer,
und zwölfmal sagte ich du zur Nacht deiner Worte,
und sie tat sich auf und blieb offen,
und ich legt ihr ein Aug in den Schoß und flocht dir
das andre ins Haar
und schlang zwischen beide die Zündschnur, die
offene Ader –
und ein junger Blitz schwamm heran.

YANIK İZİ

Uyumuyorduk artık, çünkü zemberekleri arasında
yatıyorduk hüznün
ve büküyorduk göstergeleri çomaklar gibi,
ve fırlayıp kamçılıyorlardı zamanı kan çıkasıya,
ve söylüyordun büyüyen alacakaranlığı,
ve oniki kez sen dedim sözlerinin gecesine,
ve açıldı, açık kaldı,
ve bir gözü koydum onun rahmine, doladım ötekini
senin saçlarına
ve uzattım ikisi arasına fitili, açık damarı –
ve bir genç şimşek yaklaştı yüzerek.

WER sein Herz aus der Brust reißt zur Nacht, der
langt nach der Rose.
Sein ist ihr Blatt und ihr Dorn,
ihm legt sie das Licht auf den Teller,
ihm füllt sie die Gläser mit Hauch,
im rauschen die Schatten der Liebe.

Wer sein Herz aus der Brust reißt zur Nacht und
shleudert es hoch:
der trifft nicht fehl,
der steinigt den Stein,
dem läutet das Blut aus der Uhr,
dem schlägt seine Stunde die Zeit aus der Hand:
er darf spielen mit schöneren Bällen
und reden von dir und von mir.

KİM ki koparır yüreğini göğsünden geceleyin, o
uzanır güle.
Onundur yaprağı ve dikeni,
onun tabağına koyar gül ışığı,
onun bardağını doldurur gül nefesle,
ona hışırdar sevginin gölgeleri.

Kim ki koparır yüreğini göğsünden geceleyin ve
fırlatır havaya:
o ıskalamaz,
o vurur taşı taşla,
ona seslenir kan saatin içinden,
onun elinden vurup atar zamanı saati:
o daha güzel toplarla oynayabilir artık
ve söyleyebilir seni ve beni.

KRISTALL

Nicht an meinen Lippen suche deinen Mund,
nicht vorm Tor den Fremdling,
nicht im Aug die Träne.

Sieben Nächte höher wandert Rot zu Rot,
sieben Herzen tiefer pocht die Hand ans Tor,
sieben Rosen später rauscht der Brunnen.

BİLLUR

Ne dudaklarımda ara ağzını,
ne kapının önünde yabancıyı,
ne gözün içinde yaşı.

Yedi gece yüksekte gezinip gider kızıl kızıla,
yedi yürek derinde vurur el kapıya,
yedi gül geçince şırıldar çeşme.

ICH HÖRTE SAGEN

Ich hörte sagen, es sei
im Wasser ein Stein und ein Kreis
und über dem Wasser ein Wort,
das den Kreis um den Stein legt.

Ich sah meine Pappel hinabgehn zum Wasser,
ich sah, wie ihr Arm hinuntergriff in die Tiefe,
ich sah ihre Wurzeln gen Himmel um Nacht flehn.

Ich eilt ihr nicht nach,
ich las nur vom Boden auf jene Krume,
die deines Auges Gestalt hat und Adel,
ich nahm dir die Kette der Sprüche vom Hals
und säumte mit ihr den Tisch, wo die Krume nun lag.

Und sah meine Pappel nicht mehr.

İŞİTTİM DENDİĞİNİ

İşittim dendiğini, varmış
suyun içinde bir taş ve bir çember
ve suyun üstünde bir söz,
çemberi taşın üstüne yerleştiren.

Gördüm kavağımın suya devrilişini,
gördüm, kolunun derinleri nasıl kavradığını,
gördüm köklerinin gece için göklere yakarışını.

Koşmadım ardısıra,
eğildim aldım yalnızca topraktan o kırıntıyı,
senin gözünün biçimini taşıyan ve soyluluğunu,
çektim aldım tümce zincirini senin boynundan
ve çevreledim onunla sofrayı, kırıntının şimdi
durduğu.

Ve görmedim kavağımı bir daha.

DAS SCHWERE

Das Schwere, das du mir zuwarfst:
es macht mir den Stein nicht gewogen, der aufklafft,
wenn ich mit murmelndem Finger
in sein von Tiefen gekämmtes Haar greif.

Dich nur
neigt zu mir hin,
was du geworfen.

Rede von Blei.
Rede von Blei, sobald uns der Mond glänzt.
Strähle mein Pferd.
Strähle mein Pferd, wenn die Hand hier das Brot
bricht.
Reit's an den Tisch hier zur Tränke.

AĞIRLIK

O ağırlık, bana attığın:
hafifletmiyor o taşı, açılıp esneyen,
ben mırıldanan parmakla
kavrayınca onun derinden taranmış saçını.

Sadece attığın
seni bana
çeken.

Konuş kurşundan.
Konuş kurşundan, parlar parlamaz bize ay.
Kaşağıla atımı.
Kaşağıla atımı, ekmeği bölünce burada el.
Sür onu buraya sofradan su içmeğe.

FERNEN

Aug in Aug, in der Kühle,
laß uns auch solches beginnen:
gemeinsam
laß uns atmen den Schleier,
der uns voreinander verbirgt,
wenn der Abend sich anschickt zu messen,
wie weit es noch ist
von jeder Gestalt, die er annimmt,
zu jeder Gestalt, die er uns beiden geliehn.

UZAKLAR

Göz göze, serinlikte,
gel şunu da başlatalım:
birlikte
gel soluyalım o peçeyi,
bizi biribirimizden gizleyen,
zamanıdır deyince akşam ölçmenin,
daha ne kadar kaldığını
her biçimden, kendi girdiği,
her biçime, ikimize ödünç verdiği.

IN DEN FLÜSSEN nördlich der Zukunft
werf ich das Netz aus, das du
zögernd beschwerst
mit von Steinen geschriebenen
Schatten.

AKINTILARA, geleceğin kuzeyinde,
atıyorum o ağı, senin
çekine çekine ağırlaştırdığın
taşlar yazılı
gölgelerle.

IN DEN GERÄUSCHEN, wie unser Anfang,
in der Schlucht,
wo du mir zufielst,
zieh ich sie wieder auf, die
Spieldose – du
weißt: die unsichtbare,
die
unhörbare.

HIŞIRTILARDA, başlangıcımız gibi,
uçurumda,
bana düştüğün,
kurarım onu yeniden, o
laternayı – hani
biliyorsun: o görülmezi,
o
işitilmezi.

DIE KÖPFE, ungeheuer, die Stadt,
die sie baun,
hinterm Glück.

Wenn du noch einmal mein Schmerz wärst, dir treu,
und es käm eine Lippe vorbei, diesseitig, am
Ort, wo ich aus mir herausreich,

ich brächte dich durch
diese Straße
nach vorn.

KAFALAR, kocaman, o şehir,
kurdukları,
mutluluğun arkasında.

Bir kez daha acım olsaydın, kendine sadık,
ve gelseydi bir dudak da, bu yandan, o
yerde, kendimden dışarı uzandığım,

götürürdüm seni
bu sokak boyunca
öne.

EWIGKEITEN, über dich
hinweggestorben,
ein Brief berührt
deine noch un-
verletzten Finger,
die erglänzende Stirn
turnt herbei
und bettet sich in
Gerüche, Geräusche.

SONSUZLUKLAR, senin üstünden
geçerek ölen,
bir mektup dokundu
daha yara-
lanmamış parmaklarına,
parıldayan alın
koşarak geçti yanından
ve uzandı yattı
kokulara, seslere.

AUF ÜBERREGNETER FÄHRTE
die kleine Gauklerpredigt der Stille.

Est ist, als könntest du hören,
als liebt ich dich noch.

ÜZERİNE YAĞMUR YAĞAN PATİKADA
küçük hokkabaz vaazı sessizliğin.

Öyle, sanki işitebilecektin,
sanki seni hâlâ sevdiğimi.

DU WARST mein Tod:
dich konnte ich halten,
während mir alles entfiel.

SENDİN ölümüm:
tutabilirdim seni,
herşey düşerken elimden.

IRISCH

Gib mir das Wegrecht
über die Kornstiege zu deinem Schlaf,
das Wegrecht
über den Schlafpfad,
das Recht, daß ich Torf stechen kann
am Herzhang,
morgen.

İRLANDA DENİZİ

Ver bana geçiş hakkını
mısır merdiveninden uykuna gitmenin,
geçiş hakkını
uykunun yolundan geçmenin,
o hakkı, ki turba kesebileyim
yürek yamacından,
yarın sabah.

TAU. Und ich lag mit dir, du, im Gemülle,
ein matschiger Mond
bewarf uns mit Antwort,

wir bröckelten auseinander
und bröselten wieder eins:

der Herr brach das Brot,
das Brot brach den Herrn.

ÇİY. Ve ben yatıyordum senle, sen, toz içinde,
bir balçıktan ay
sıvadı bizi yanıtla,

ayrıldık parça parça dökülüp
ve kırıntı kırıntı birleştik yeniden:

Tanrı böldü ekmeği,
ekmek böldü Tanrı'yı.

EINMAL, der Tod hatte Zulauf,
verbargst du dich in mir.

BİR KEZ, geçecekti ölüm,
saklandın içimde.

WO ICH mich in dir vergaß,
wardst du Gedanke,

etwas
rauscht durch uns beide:
der Welt erste
der letzten
Schwingen,

mir wächst
das Fell zu überm
gewittrigen
Mund,

du
kommst nicht
zu
dir.

NEREDE KENDİMİ unuttumsa sende
düşünce oldun,

birşey
hışırdayıp geçti ikimizin içinden:
dünyanın ilk
en son
sallantısı,

bende gelişip
yükseldi post
borağanlı
ağıza dek,

sense
gelmiyorsun
hiç
kendine.

SINK mir weg
aus der Armbeuge,

nimm den Einen
Pulsschlag mit,

verbirg dich darin,
draußen.

DÜŞ git
kolumun büklümünden,

al o tek
nabız atışını götür,

saklan onun içine,
dışarıda.

WIE DU dich ausstirbst in mir:

noch im letzten
zerschlissenen
Knoten Atems
steckst du mit einem
Splitter
Leben.

NASIL DA öldürüp tüketiyorsun kendini bende:

daha en son
kesilmiş
düğümünde bile nefesin
gelip batırıyorsun bir
kıymık
yaşam.

KLEINES WURZELGETRÄUM, das mich hier hält,
blutunterwaschen,
keinem mehr sichtbar,
Todesbesitz,

wölb du eine Stirn vor,
daß eine Rede gehe, von Erde,
von Inbrunst, von
Äugigem, auch
hier, wo du mich abliest vom Blindblatt,
auch
hier,
wo du mich genau
widerrufst.

KÜÇÜK KÖK DÜŞÜ, beni burada tutan,
dibi kanla oyulmuş,
artık kimseye görünmeyen,
ölümün malı,

kubbelendir kendine bir alın,
ki başlasın bir konuşma, yeryüzü üzerine,
yanıp yakılma üzerine, üzerine
gözleşmiş olanın, burada
bile, beni kör yaprak üzerinden alıp kaldırdığın
yerde,
burada
bile, beni açıkça
geçersiz kıldığın yerde.

ES STAND
der Feigensplitter auf deiner Lippe,

es stand
Jerusalem um uns,

es stand
der Hellkiefernduft
überm Dänenschiff, dem wir dankten,

ich stand
in dir.

DURUYORDU
incir parçası senin dudağında,

duruyordu
Kudüs çevremizde,

duruyordu
akçamların kokusu
üstünde kuzeyli geminin, müteşekkir olduğumuz,

duruyordum
senin içinde.

KOMM, leg die Welt aus mit dir,
komm, laß mich euch zuschütten mit
allem Meinen,

Eins mit dir bin ich,
uns zu erbeuten,

auch jetzt.

GEL, kapla dünyayı kendinle,
gel, size dökeyim ben de
bütün kendiminkini,

anlaşıyoruz seninle,
kendimizi yakalamaya,

şimdi de.

ES WIRD etwas sein, später,
das füllt sich mit dir
und hebt sich
an einen Mund

Aus dem zerscherbten
Wahn
steh ich auf
und seh meiner Hand zu,
wie sie den einen
einzigen
Kreis zieht

OLACAK bir şey, sonradan,
kendini seninle dolduran
ve yükselen
bir ağıza

Parçalanmış
çılgınlıktan
kalkıyorum
ve bakıyorum elime,
nasıl o tek
biricik
çemberi çizdiğine

FÜLL DIE ÖDNIS in die Augensäcke,
den Opferruf, die Salzfult,

komm mit mir zu Atem
und drüber hinaus.

DOLDUR ÇORAKLIĞI göz torbalarına,
kurban çığlığını, tuz selini,

gel benimle nefese
ve onun da ötesine.

ENGFÜHRUNG

STRETTO

VERBRACHT ins
Gelände
mit der untrüglichen Spur:

Gras, auseinandergeschrieben. Die Steine, weiß,
mit den Schatten der Halme:
Lies nicht mehr – schau!
Schau nicht mehr – geh!

Geh, deine Stunde
hat keine Schwestern, du bist –
bist zuhause. Ein Rad, langsam,
rollt aus sich selber, die Speichen
klettern,
klettern auf schwärzlichem Feld, die Nacht
braucht keine Sterne, nirgends
fragt es nach dir.

*

Nirgends
fragt es nach dir –

Der Ort, wo sie lagen, er hat
einen Namen – er hat
keinen. Sie lagen nicht dort. Etwas
lag zwischen ihnen. Sie
sahn nicht hindurch.

Sahn nicht, nein,
redeten von
Worten. Keines

SÜRÜKLENMİŞ bu
bölgeye
o yanıltmaz izle:

Otlar, şuraya buraya yazılmış. Taşlar, beyaz,
gölgeleriyle sapların:
Okuma artık – bak!
Bakma artık – git!

Git, saatinin
yok kızkardeşleri, sen –
sen evindesin. Bir teker, yavaştan,
yuvarlanıyor kendi dışına, saplamalar
tırmanıyor,
tırmanıyor kararmış tarlada, gece
gereksemiyor hiçbir yıldız, hiçbiryerde
sorulmuyorsun.

*

Hiçbiryerde
sorulmuyorsun–

O yerin, onların yattığı, var
bir adı – yok hiç
adı. Orada yatmadılar. Bir şey
yattı aralarında. Onlar
göremediler içinden.

Göremediler, hayır,
konuştular
sözcüklerden. Hiçbiri

erwachte, der
Schlaf
kam über sie.

Kam, kam. Nirgends
fragt es –
Ich bins, ich,
ich lag zwischen euch, ich war
offen, war
hörbar, ich tickte euch zu, euer Atem
gehorchte, ich
bin es noch immer, ihr
schlaft ja.

*

Bin es noch immer –
Jahre.
Jahre, Jahre, ein Finger
tastet hinab und hinan, tastet
umher:
Nahstellen, fühlbar, hier
klafft es weit auseinander, hier
wuchs es wieder zusammen – wer
deckte es zu?
Deckte es
zu – wer?
Kam, kam.
Kam ein Wort, kam,
kam durch die Nacht,

uyanmadı,
uyku
geldi üzerlerine.

*

Geldi, geldi. Hiçbiryerde
sorulmuyor –
Benim o, ben,
ben yattım sizin aranızda, bendim
açık, bendim
işitilir, tıkladım size, nefesiniz
kulak verdi, ben
o'yum hâlâ, siz
uyuyordunuz oysa.

*

O'yum hâlâ –
Yıllar.
Yıllar, yıllar, bir parmak
yokladı aşağıyı ve yanı, yokladı
çepeçevre:
dikiş yerleri, duyulurca, burada
sökülüp ayrıldı biribirinden, burada
geldi yeniden kaynaştı biraraya – kim
örttü onu?

*

Örttü
onu – kim?
Geldi, geldi.
Geldi bir söz, geldi,
geldi gecenin içinden,

wollt leuchten, wollt leuchten.

Asche.
Asche, Asche.
Nacht.
Nacht-und-Nacht. – Zum
Aug geh, zum feuchten.

*

Zum
Aug geh,
zum feuchten –

Orkane.
Orkane, von je,
Partikelgestöber, das andre,
du
weißts ja, wir
lasens im Buche, war
Meinung.

War, war
Meinung. Wie
faßten wir uns
an – an mit
diesen
Händen?

Es stand auch geschrieben, daß.
Wo? Wir
taten ein Schweigen darüber,
giftgestillt, groß
ein
grünes
Schweigen, ein Kelchblatt, es
hing ein Gedanke an Pflanzliches dran –

ışımak istedi, ışımak istedi.

Kül.
Kül, kül,
Gece.
Gece-ve-gece. – Git
göze, yaşlı göze.

*

Göze
git,
yaşlı göze –

Tayfunlar.
Tayfunlar, her birinden,
parçacık tipileri, öteki,
sen
biliyorsun ya, o
kitapta okumuştuk, o
kanı idi.

İdi, idi
kanı. Nasıl
tuttuk kendimizi
öyle – öyle
bu
ellerle?

Şu da yazılıydı, ki.
Nerede? Biz
bir susku attık onun üstüne,
ağuluca sessiz, kocaman,
bir
yeşil
susku, bir çanakyaprağı, bir
bitkisel düşünce asılı üzerinde –

grün, ja,
hing, ja,
unter hämischem
Himmel.

An, ja,
Pflanzliches.

Ja.
Orkane, Par–
tikelgestöber, es blieb
Zeit, blieb,
es beim Stein zu versuchen – er
war gastlich, er
fiel nicht ins Wort. Wie
gut wir es hatten:

Körnig,
körnig und Faserig. Stengelig,
dicht;
traubig und strahlig; nierig,
plattig und
klumpig; locker, ver-
ästelt –: er, es
fiel nicht ins Wort, es
sprach,
sprach gerne zu trockenen Augen, eh es sie schloß.

Sprach, sprach.
War, war.

Wir
ließen nicht locker, standen
inmitten, ein
Porenbau, und
es kam.

Kam auf uns zu, kam

yeşildi, evet,
asılıydı, evet,
altında kemgözlü
göğün.

Üstünde, evet,
bitkisel.

Evet.
Tayfunlar. par-
çacık tipileri, kaldı
zaman, kaldı
taşta denemek için – o
nazikti, o
karışmadı söze. Nasıl da
iyiydi işimiz:

Taneli,
taneli ve lifli. Saplı,
sıkı;
üzüm üzüm ve ışın ışın; değirmi,
planyalı ve
yumrulu; gevşek, dal-
laşmış –: o, o da
karışmadı söze, o
konuştu
konuştu içtenlikle kuru gözlere, kapamadan önce
onları.
Konuştu, konuştu.
İdi, idi.

Biz
gevşemedik, durduk
arada, bir
gözenekli yapı, ve
o geldi.

Geldi üstümüze, geldi

hindurch, flickte
unsichtbar, flickte
an der letzten Membran,
und
die Welt, ein Tausendkristall,
schoß an, schoß an.

*

Schoß an, schoß
Dann –

Nächte, entmischt. Kreise,
grün oder blau, rote
Quadrate: die
Welt setzt ihr Innerstes ein
im Spiel mit den neuen
Stunden. – Kreise,
rot oder schwarz, helle
Quadrate, kein
Flugschatten,
kein
Meßtisch, keine
Rauchseele steigt und spielt mit.

*

Steigt und
spielt mit –

In der Eulenflucht, beim
versteinerten Aussatz,
bei
unsern geflohenen Händen, in
den jüngsten Verwerfung,
überm
Kugelfang an
der verschütteten Mauer:

delip geçti, yamadı
görülmeden, yamadı
en son zarı,
ve
dünya, bin yüzlü bir billur,
patladı, patladı.

*

Patladı, patladı.
Sonra –

Geceler, ayrışmış. Çemberler,
yeşil ya da mavi, kızıl
kareler:
dünya koydu en içini ortaya
oyuna, yeni
saatlerle. – Çemberler,
kızıl ya da kara, aydınlık
kareler, ne
uçak gölgesi,
ne
harekat masası, ne de
dumanlı ruh, yükselip katılır oyuna

*

Yükselip
katılır oyuna –

Baykuş vakti, yanında
taşlaşmış yara kabuğunun,
yanında
uçup gitmiş ellerimizin, içinde
en son suçlanmanın,
üstünde
atış alanının
gömülü duvarlarda:

sichtbar, aufs
neue: die
Rillen, die

Chöre, damals, die
Psalmen. Ho, ho-
sianna.

Also
stehen noch Tempel. Ein
Stern
hat wohl noch Licht.
Nichts,
nichts ist verloren.

Ho-
sianna.

In der Eulenflucht, hier,
die Gespräche, taggrau,
der Grundwasserspuren.

*

(- - taggrau,
der
Grundwasserspuren –

Verbracht
ins Gelände
mit
der untrüglichen
Spur:

Gras.
Gras,
auseinandergeschrieben.)

görünür,
yeniden: o
oluklar, o

korolar, bir zamanlar, o
ilahiler. Ho, ho-
siana.

Öyleyse
duruyor hâlâ tapınaklar. Bir
yıldızın
var demek hâlâ ışığı.
Hiçbirşey,
hiçbirşey yitmemiş.

Ho-
sianna.

Baykuş vakti, burada,
konuşmaları, alacakara,
temel suyu izlerinin.

*

(- - alacakara,
temel suyu
izlerinin–

Sürüklenmiş
bu bölgeye
o
yanıltmaz
izle:

Otlar.
Otlar,
şuraya buraya yazılmış.)

LOIN DU SOUFFLE

M'étant heurté, sans l'avoir reconnu, à l'air,
je sais, maintenant, descendre vers le jour.

Comme une voix, qui, sur ses lèvres même,
assécherait l'éclat.

Les tenailles de cette étendue,
perdue pour nous,
mais jusqu'ici.

J'accède à ce sol qui ne parvient pas à notre
bouche, le sol qui étreint la rosée.

Ce que je foule ne se déplace pas,
l'étendue grandit.

ÇEVİRENİN NOTLARI

Celan'ın şiiri, Almanca edebiyat(lar)a II. Dünya Savaşı ve Nazizm'in getirdiği yaşamsal önemde bir sorunun yanıtıdır: "Auschwitz'den sonra Almanca şiir nasıl yazılabilir?" – yani: hem, nasıl olur da Almancayla artık şiir yazılabilir; hem de, Almancayla şiir, artık nasıl yazılacak? Celan'ın en 'ünlü' –kendisinin sonradan yadsır gibi olduğu ve buradaki cildin en sonunda bulunan *Engführung*'la yeniden yazdığı– şiiri (*Todesfüge*), zaten, 'Auschwitz'i yazar; hem de, müzikle...
Şairin yaşamı da bir tür yanıt, aynı soruya: Bir yıldan az süren Viyana dönemi dışında, bütün yaşamını Almanca konuşulmayan ortamlarda geçiren Celan için Almanca, hemen hepsini –birçoğunu da şiir çevirisi yapacak kadar– bildiği Avrupa dilleri içinde, birincil ifade aracı olarak, ne ilki, ne ikincisi; olsa olsa üçüncüsüydü : üçüncü 'anadili'!...
Şöyle denebilir: Auschwitz'den sonra, Almanca'nın şiirini, Almanca'yı günü geçmiş sözlüklerde yaşayan bir şair yazmıştır.

* * *

Asıl adıyla Paul Antschel ("Ancel" : "Celan") 23 Kasım 1920'de, o zamanlar Romanya'nın, sonradan Almanya'nın ve SSCB'nin bir parçası olan Bukovina'nın Czernowitz (Cernauti / Chernovitsi / Ischernowitz) kentinde, Romen–Alman–Yahudi bir ailede doğdu. 1938'de liseyi bitirdikten sonra Fransa'da (Tours'da) tıp öğrenimine başladı, ama ertesi yıl Czernowitz'e geri dönerek Romanistik eğitimine girdi. Kent 1940'da Sovyet, 1941'de de Alman ve Romen birliklerinin eline geçti. Celan'ın ailesi getto'ya sığındı; 1942'de annesi ve babası yakalanarak yok edilmek üzere bir toplama kampına götürüldüler. Paul kaçtı, ama o da Romanya'da yakalanarak bir çalışma kampına kondu. 1944'de yeniden Sovyet yönetimine geçen Czernowitz'e döndü, eğitimine devam etti. 1945'de Bükreş'e giderek çevirmen ve yayınevi da-

nışmanı olarak çalıştı. İlk şiirleri 1947'de Romen dergisi *Agora*'da yayınlandı.

Aynı yılın Aralık ayında Viyana'ya; ertesi yılın Temmuz'unda da Paris'e gitti. Bu arada, Viyana'da 500 adet basılarak yayınlanan *Der Sand aus den Urnen* adlı kitabını, içindeki çok sayıda baskı hatasından dolayı geri çekti.
Sorbonne'da Germanistik ve Dilbilim okuyan Celan 1950'de diplomasını aldı. 1952'de Almanya'da ilk kitabı yayımlandı; aynı yıl grafik sanatçısı Gisèle Lestrange ile evlendi, 1955'de Eric adını verdikleri bir oğulları oldu.
Bundan sonraki yaşamını Paris'te geçiren Celan, École Normale Supériure'de dersler verdi; *L'Éphémère* adlı derginin yayın kurulunda yer aldı; aralarında Rimbaud, du Bouchet, Char, Blok, Mandelstamm, Valéry, Yesenin, Dickinson, Ungaretti gibi şairler bulunan yazarlardan çeviriler yaptı.
Kitapları Almanya'da yayımlanan şair, 1958'de Bremen Kenti Edebiyat Ödülü'nü, 1960'da Georg Büchner Ödülü'nü, 1964'de de Nordrhein–Westfallen Sanat Ödülü'nü aldı. 1969'da İsrail'e bir yolculuk yapan Celan, 1970'de Paris'e döndü.
Son yıllarında bir dizi buhran geçirdi, psikiyatrik tedavi gördü. 1970 yılının 1 Mayıs'ında, cesedi Seine Nehri'nden çıkarıldı; 20 Nisan'da öldüğü tahmin ediliyor.

CELAN'IN KİTAPLARI:

(Açımlamalarda kullanılan kısaltmalarla)
(SU) *Der Sand aus den Urnen*, 1948
(MG) *Mohn und Gedächtnis*, 1952
(SS) *Von Schwelle zu Schwelle*, 1955
(SG) *Sprachgitter*, 1959
(NR) *Die Niemandrose*, 1963
(AW) *Atemwende*, 1967
(FS) *Fadensonnen*, 1968
(LZ) *Lichtzwang*, 1970
(SP) *Schneepart*, 1971 (Yayına kendisinin hazırladığı son kitabıdır.)
(Z) *Zeitgehöft*, 1976 (Celan'ın 25 Şubat 1969 ile 13 Nisan 1970 arasında yazdığı (bir tanesi daha eski: 2 Eylül 1968) şiirlerinin, kendi elinden geçmemiş; "Kalıntından Son Şiirler" alt–başlığıyla yapılmış yayımıdır.)
Toplu Yapıtları: *Gesammelte Werke*, heraus. B.Allemann/ S.Reichert, 1986ff (1-3. ciltler kendi metinleri; 4–5. çevirileri)
(St) Şiirlerinden Fransızca'ya – kendi elinden geçmiş – seçme çeviriler (ikidilli): *Strette* / Poèmes, trad. A. Du Bouchet, J. –P. Burgant, J.Daive 1971
(Sp) İngilizce'ye seçme çeviriler: *Selected Poems*, trans. M.Hamburger, C.Middleton 1972
(Bs) Türkçe'ye seçme çeviriler: *Bademlerden Say Beni* çev. G.Durusoy, A.Necdet, Eylül 1983 (Bu derlemede bulunan çeviriler, çeviri anlayışı ve Celan'ın şiirlerinin girdiği Türkçe biçimler açısından, burada verilenlerle neredeyse 'ilgisiz' gibi görünebileceği halde, karşılaştırmayı olanaklı kılmak için, burada asıllarını verdiğim şiirlerden çevirisi söz konusu derlemede de bulananlarını belirtiyorum.)

Celan'ın Türkçe'de yayınlanmış başka metinleri arasında, E.Batur'un hazırladığı *Modern Dünya Edebiyatı Antolojisi* (1988) içindeki 7 şiir (çev. Y.Pazarkaya) ve *Defter* dergisinin 5. sayısındaki (Eylül 1988) "Karşışık" adlı düzyazı metinler toplamı (çev. O.Aruoba) sayılabilir.

AÇIMLAMALAR

Celan'ın şiirleri, hem anlam hem ses ('semantik' ve 'fonetik') açısından çok-anlamlılıklarla ve çok-seslilliklerle yüklüdür. Bunların büyük bölümü çeviri içinde 'güme gittiği'nden, buradaki açımlamalarla, ucundan da olsa, bazı noktalara (çevirmenin ulaşabildiği kadarıyla) değiniliyor. Açımlamaların başındaki sayılar, yukarıdaki sayfa sayılarıdır. Şiirlerin başlıklarından sonraki kısaltmalı gönderiler (yukarıda verilen listeye göre) ilk yayınlandıkları kitabı; Toplu Yapıtlar'ın içindeki yerlerinin cilt ve sayfa sayısını; ve Fransızca, İngilizce ve Türkçe çeviri ciltler içinde bulunup bulunmadıklarını belirtiyor.

8 HANS BENDER'E MEKTUP (III 177–78)

Poiein, Batı dillerinde "şiir" için kullanılan sözcüğün Grekçe kökü, "elle yapmak" anlamına gelir.

13 KARA TANELER (SU, III 25)

Şiirin başlığındaki "taneler" kar taneleri için de kullanılan sözcüktür.

"en geniş nehir" herhalde Tuna.

"Kom'tan" diye çevirdiğim *Hetman*, Almanca *Hauptmann*'ın ('yüzbaşı') Kuzey Slav dillerinde girdiği biçimdir.

Söz konusu "örtü", bir 'başörtüsü' olarak düşünülebilir. "Topak" dediğim aslında kazılma sonucu oluşmuş büyük bir toprak topağı anlamında; bir 'kesek'.

15 GÖLGEDEKİ KADININ ŞARKISI (MG, I 29, Bs)
Şiirin başlığındaki "kadın", soylu bir "hanım"dır; "şarkısı" da (Fransızca) 'şanson'dur.
17 "Gün" ve "saat" diye çevirdiklerim, Türkçe'de ikisi de 'saat' olan; zamanı gösteren araç ile 60 dakikalık zaman süresi. Şiirdeki cinsiyet belirtilerine göre, 'soruları soran' ve 'yanıtlayan' bentlerde sözü edilen "o"nlar, erkek; öteki bentlerde konuşan "ben", kadındır.

19 ÖLÜFÜGÜ (SU/MG, III 61–64 / I 39–42, Sp, Bs)
Margarete, Tirollerin sürgüne gönderilmiş mitolojik 'çirkin düşes'idir: onunla ilişkiye girenler şiddetli ölümlerle ölürler. Ayrıca, *Margarita* kutsal ekmeğin bir kırıntısı anlamına; *Margaritas* ise 'inci' anlamına gelir. Sulamith (Shulamith / Shelomith) Tevrat'ta, oğlunun Tanrı'nın adına küfür etmesinden dolayı, Tanrı'nın Musa'ya verdiği buyrukla taşlanarak öldürülür.
Ölülerin ardından yakınmak için –ağıt yakarken– saçına kül serpmek, eski bir âdettir.
"Usta", Wagner'in ünlü operasının adıyla birlikte "usta şarkıcı" çağrışımını yapıyor.
20 "Kurşunla" dediğim aslında "kurşundan mermiyle"; "mermi" yerine "kurşun"u, yukarıdaki "demir"i (:'tabanca') düşünerek yeğliyorum.
Şiirde hiçbir noktalama işareti yoktur; bölümlenme, bentler arasındaki boşluklar ile büyük harfle başlayan dizelerle sağlanmaktadır, yalnızca iki dize ölçülü ve uyaklıdır.

23 *ARGUMENTUM E SILENTIO* (SS, I 138–39, Bs)
Latince başlık, "susarak kanıtlama" ('kanıtı suskuya dayama')gibi bir anlam ile "kanıt ve susku" gibi bir anlam arasında gidip geliyor.

25 Son iki bentteki "o", bir kadındır – şiir boyunca sözü edilen (dişil olan) "Gece"yi akla getiriyor.

27 *SESLER* (SG, I 145–49, St)
Şiir, Celan'ın bu biçimde (italikle) başlık verdiği – SG'in en başına, yalnızca "I" yazılı bir başlık sayfasından sonra konmuş, bölümün –tek şiiridir.
Şiirdeki "sesler" –'konuşan'; 'seslenen'– insan sesleridir.
29 "esinti" dediğim, 'yelken dolduran rüzgâr' anlamında, "Halkalar" diye çevirdiğim, "ayraç" anlamıyla, yukarıda 'parantez' içindeki "yürek"e de gönderide bulunuyor olabilir.

33 *TENEBRAE* (SG, I 163, Sp, Bs)
Latince başlık, gece, zindan, körlük ve ölüm çağrışımlarıyla "karanlık" demektir.
"Efendi(miz)" İsa için kullanılan seslenmedir.
"eğri büğrü" dediğim düz anlamıyla "rüzgarın eğip büktüğü".

35 SİMYACA (NR, I 227–28, St, Sp)
"Saat", zamanı gösteren araç anlamında.
37 "ki — —"yle çevirdiğim dize, "mak için — —" anlamını taşıyor.
"İz–siz", 'yolu–izi olmayan' anlamında.
"şah–ane": 'Kral gibi'

39 BAMBU KESTİM (NR, I 264)
"Açıklık" ve "özgürlük"le çevirdiğim aslında aynı sözcük (ayrıca bkz ÇİÇEK).

41 LES GLOBES (NR, I 274)
Fransızca başlık, "küreler" anlamına geliyor – öteki imgelerle birlikte, eski astronomide, göğün katlarını oluşturduğu düşünülen içiçe küreleri çağrıştırıyor.

43 SEN HİÇ (AW, II II, St)
"taze" dediğim, sözcük anlamıyla 'genç'

45 BİR KEZ (AW, II 107, St, Sp)
Bir önceki şiir AW'deki ilk; bu ise, son şiirdir.
Şiirin aslındaki birçok sözcükte bulunan *ich* (:ben) sesini çeviride vermek olanaksız.
"Silmek", hem kirlenmiş birşeyi temizlemek hem de yazılmış birşeyi yoketmek anlamında.

49 KANDİL (SU/MG, III 36 / I 15, Sp)
İason, "altın post"u aramaya Pontus'a (Karadeniz'e) giden Argos gemisinin kaptanıdır.
"Eller dizili" diye çevirdiğim, aslında "ellerden<yapılmış>" bir gerdanlık : parçaları eller olan bir gerdanlık. SU'de son dize tırnak içinde.

51 GEÇ VE DERİN (SU/MG, III 58 / I 35–36)
"Kişinin yıldızı yapsın isteyeceği" diye çevirdiğim biçim, "<yapsın diye> yıldızına bırakacağı" gibi bir anlama geliyor.
SU'de şiirin başlığı, DEUKALION UND PYRRHA: Grek mitolojisinde, Zeus'ün bir öfke anında yarattığı tufandan kurtulmak için, babası Prometheus'un uyarısı üzerine bir gemi yapan yarı–tanrı ve karısı; erkek ve kadın soylarının ataları.
53 SU'de bazı noktalama işaretleri farklı; son dize de şöyle:–
Es komme der Mensch mit der Nelke.
Gelsin karanfilli insan.

55 KEFEN (MG, l 53)
"Hafiflikle": "hafif <olan>la" anlamında.
"O kara" "o karanlık kişi" anlamında (eril olarak) "tepeler tanrısı"na gönderide bulunuyor.

57 ZAMAN KIZILI DUDAKLARLA (SS, l 136–37, Bs)
"Orkinos" ('ton balığı') anlamına gelen sözcük, 'eylemek' fiiliyle aynı sese sahip: *Thun – tun.*

61 ÇİÇEK (SG,I 164, St, Sp, Bs)
Şiirin son dizesini "özgür"le çevirmeyi yeğliyorum: "boşuna / boşlukta" gibi bir –olanaklı– çeviri, şiiri bambaşka bir biçimde okuturdu.

63 BEYAZ VE HAFİF (SG, l 165, St, Bs)
"Gezginlikteki", ne eril ne de dişi; muhtemelen yukarıdaki "bizi devindiren"e gönderide bulunuyor. "yar", deniz kıyısında 'kayalık yamaç' anlamında.

67 BİR GÜN VE BİR TANE DAHA (SG, l 179)
"Lodos" dediğim, Kuzey Avrupa'nın sıcak ve bunaltıcı güney yeli 'Fön'dür.

69 AĞIZ YÜKSEKLİĞİNDE (SG, l 180)
"Tutsaklar" dediğim, 'avlanmış avlar'dan, 'elde edilmiş ganimet'e dek uzanan bir anlamda.
"Dudak bilir", fiilsiz olarak, 'Dudak.beyaz' diye de okunabilir (*wissen* fiilinin birinci ve üçüncü tekil şahıs şimdiki zaman çekimi, 'beyaz' anlamına gelen sözcükle aynıdır) —: sıkı sıkıya kapatılmaktan beyazlaşmış bir dudak...
"Dudak susar" ise, aslında nesneli: yukarıdaki "Gözleşen"e gönderi olabilir.

71 BİR EL (SG, I 181)
Holz'a genellikle "orman" derken, burada daha yakın anlamıyla, "odun" diyorum. Celan sözcüğün iki çağrışımını da içeren eski anlamını kullanıyor.
"saat", süre olan anlamıyla

73 YUKARIDA, GÜRÜLTÜSÜZ (SG, I 188)
"Say ve saydök"le kurduğum koşutluk, aslında rastlantısal: 'saymak' ve 'anlatmak' Almanca'da aynı kökten geliyor. "Saat" yine iki ayrı anlamda (bkz GÖLGEDEKİ KADININ ŞARKISI).

77 TOPRAK VARDI İÇLERİNDE (NR, I 21, Sp)
Şiir, Celan'ın uyak barındıran ender (geç zaman) şiirlerinden: Üçüncü dörtlüğün birinci ve üçüncü dizesi a/a ve dördüncü dörtlük b/c/b/c uyağında.
"Yüzük" dediğim, 'çember/dönüş/döngü' gibi bir anlama da gelebilir. (Bkz SİMYACA)
Şiirde "kazmak" fiili geniş zamanla geçmiş zaman arasında gidip geliyor.

79 BİR MANZARA TASLAĞI (SG, I 184, St, Sp)
Zamansal sırayı bozarak (ama Celan'ın elinden geçmiş olan St'deki düzene uyarak) bu şiiri sonraki ikisinin başına koyuyorum. İmgeler biribirini izliyor.
"Har" (şiddetli alev) dediğim *Blesse*, aynı zamanda atların alınlarındaki beyaz leke (sakar) anlamına da geliyor.

81 ŞARAPTA VE YİTMİŞLİKTE (NR, I 213, St)
"Engel", at sürüşü sırasında üzerinden atlanacak mania anlamında.
Okunuş sırasında, son dizedeki *schrieben*, göz aldanmasıyla, *schriehen* (: 'haykırdılar') diye görülebilir.

83 DİLSİZ GÜZ KOKULARI (NR, I 223, St, Sp)
*Dilsiz", suskun anlamına da geliyor.
Buradaki cilde verdiğim ad, bu şiirin son iki dizesinden kaynaklanıyor.

85 ANABASIS
Grekçe başlık, tarihçi Ksenophon'un, Genç Kyrus yönetimindeki Grek paralı askerlerinin serüvenlerini anlatan; "Onbinlerin Ricadı" olarak da bilinen kitabının adıdır. Sözcük, 'kıyıdan yükseklere yürüyüş / kara içlerine çekiliş' gibi bir anlama geliyor.
Ksenophon kitabı ilkin "Syrakusa'lı Themistogenes" takma adıyla yayınlamış. Kitabın son bölümleri, eleştirmenlere yanıt vermek amacıyla sonradan yazılmış olabilir.
unde suspirat cor: muhtemelen bir başka metinden (Anabasis'ten?) alıntı; 'nereden de içini çektin/ soluklandın/ nefes aldın şimdi yürek' gibi bir anlamda. "Beraber"i 'birlikte'ye yeğlemenin nedeni, eski ve ötekinden daha az kullanılan bir sözcük olması.

87 BİR HECE ACI (NR, I 280–81)
Şiirin başlığı ACI HECESİ de olabilirdi: *Schmerz* tek bir heceden oluşan bir sözcüktür.
*Gitti açığa" dediğim, 'denize açılmak' anlamında.
"batın'ın", batı'nın değil: tek seferde aynı 'batın'dan doğanlar, anlamında.
88 "Heceleme" dediğim aslında 'harf harf saymak'; fiil kökü 'kitap' ve 'çubuk' anlamına gelen sözcüklerden oluşuyor.

91 KÖRLEŞ (AW, II 45, St, Sp)
"Oynatarak elini" dediğim 'jest' anlamında.

93 DAR ORMAN GÜNÜ (AW, II 46)
"karamavi", bir mürekkep rengidir.

95 VIZLAYAN AĞAÇLAR (AW, II 71, St)
"Kabardı" dediğimin kökü *schwellen*, eşik (*Schwelle*) anlamını da çağrıştırıyor.

97 ORAYA BURAYA ATILMIŞ (AW, II 71, St)
"Uydurulmuş" dediğimin ilk anlamı 'icadedilmiş'.

99 KÜL GÖRKEMİ (AW, II 72, St)
"Görkem" dediğim *Glorie* 'zafer kazanmış olma'yı da içeriyor.
Pontus: Karadeniz'in kuzeyleri; Celan'ın 'kıyı'sının (Romanya'nın) da bulunduğu bölgenin eski çağlardaki adı.

101 BİR ISIRIĞIN İZİ (FS, II 117)

103 HENDAYE (FS, II 124)
Başlıktaki sözcüğün ne anlama geldiğini bulamadım – en yakın gözüken anlamlar, "*hendiadyoin/haendiadys*": bir kavramı iki yakın kavramla belirtme; ya da 'onbir' anlamına 'hende'den '*hendekagon*': onbirgen; '*hendekasyllabus*': onbir hecelik bir dize...

105 PAZARLIĞA ÇIKARILMIŞ YÜREK (FS, II 1150)
başlıktaki *AUSGESCHACHTET* rahatlıkla (göz aldanmasıyla) *AUSGESCHLACHTET* diye okunabilir: (Mezbahada) kesilerek çıkarılmış...

"Anayurt", ırkçılığın 'pan–'lı kavramının karşılığı, 'büyük yurt' anlamında.
"Sütkardeş": 'sütkızkardeş'...

107 YATIYORDUK (LZ, II 239)
"Aydınlatma", savaşta, bombardımanlara karşı uygulanan 'karatma'nın karşıtı anlamda.

109 DİSK (LZ, II 267)
Bir spor dalı olan 'disk atma'daki anlamıyla.

111 YAZILMAMIŞ (LZ, II 272)
"Okunan" dediğim *ablesen*'in (*lesen*: okumak) aslında ilk anlamı '<eğilip yerden> almak/toplamak/derlemek': aynı fiile İŞİTTİM DENDİĞİNİ'de "eğilip almak"; KÜÇÜK KÖK DÜŞÜ'de "alıp kaldırmak" diyorum; "yaprak" ise, ağaç yaprağı da, defter/kitap yaprağı da olabilir.
"Yansı", fizyolojideki 'refleks' anlamına da geliyor.

113 BİR YAPRAK (SP, II 305, Sp)

115 KARARTILMIŞ (SP, II 414)

119 SENDEN BANA YILLAR (SU/MG, III 55 / 1 32, Sp)
"Sofra kurmak" dediğim aslında '<sofranın> masa örtüsü<nü> sermek/örtmek' anlamında.

121 UZAKLIĞA ÖVGÜ (SU/MG, III 56 / I 33, Bs)
"Asılmış biri", erkektir.

123 BÜTÜN YAŞAM (SU/MG, III 57 / 1 34)
"Karşılar...hançerler" aslında biraz daha az vurgulu:

"karşılaşırlar hançerlerle".
Bu ve önceki iki şiir, hem SU'de hem MG'de aynı sırayla peşpeşe bulunuyor.

125 *CORONA* (SU/MG, III 59 / I 37, Sp, Bs)
Latince başlık, genellikle defne yapraklarından yapılan 'alınlık/taç' anlamında: Eski Yunan ve Roma'da, ödül kazanan sanatçılara (şairlere) takıldığı gibi, satışa çıkarılan kölelere de, satıcının 'mal'ından sorumluluk kabul etmediğini belli etmek amacıyla, takılırdı.
Son dizedeki çeviri biçim, ikinci dizeye göre yapılmış bir yorum taşıyor.

127 YANIK İZİ (MG, I 50)
"Zemberekleri" aslında 'saat mekanizması'

129 KİM (MG, I 519
"Vurur taşları taşla"nın aslında "taş"lardan biri fiil halinde: 'taşlar taşı'.
"Saat", yine (bkz GÖLGEDEKİ KADININ ŞARKISI) Türkçede aynı sözcükle karşılanan iki ayrı anlamda.
Son dize, düz çeviriyle, "ve sözümüzü edebilir senin ve benim", ya da "bahsedebilir senden ve benden".

131 BİLLUR (MG, I 53, Sp)
Bu ve önceki iki şiir MG'de peşpeşe bulunuyor.
"çeşme", büyük bir meydan çeşmesi olabilir.

133 İŞİTTİM DENDİĞİNİ (SS, I 85, Bs)
Bu şiir, SS'nin (YEDİ GÜL SONRA başlığını taşıyan ilk bölümünün) ilk şiiridir. SS, "Gisèle için" ibaresiyle Celan'ın karısına adanmıştır.

135 AĞIRLIK (SS, I 90)
Başlık, aslında 'ağır olan <şey>' anlamında.

137 UZAKLAR (SS, I 95)

139 AKINTILARA (AW, II 14, St, Bs)
"Akıntı", 'akarsu' anlamına da geliyor.
"Taşlar yazılı", "taşların yazdığı" diye de okunabilir.

141 HIŞIRTILARDA (FS, II 129)
"Laterna"nın Almancası sözcük anlamıyla 'oyun kutusu'; "kurmak", 'saat kurmak'taki anlamında.

143 KAFALAR (FS, II 131)

145 SONSUZLUKLAR (FS, II 141)
"Koşmak" atletizmdeki anlamıyla.

147 ÜZERİNE YAĞMUR YAĞAN PATİKADA (FS, II 145)

149 SENDİN (FS, II 166, Sp)

151 İRLANDA DENİZİ (FS, II 189, Sp)
Şiirin başlığı aslında genel olarak 'İrlandalı–olma'nın sıfatı; tek başına ve isim haliyle 'İrlanda Denizi' anlamına gelebilir; herhalde, gizli bir anlam ya da gönderi var – sözü edilen "yamaç", bir deniz kıyısında olabilir.

153 ÇİY (FS, II 191, Sp)
Buradaki "Tanrı", 'Efendi' olan İsa'dır (bkz TENEBRAE).

155 BİR KEZ (LZ, II 249)
Bu şiir, kısalığıyla, Celan'ın belirgin bir çeviriye en az izin veren şiirlerinden. Metinde, yeğlediğim en yalın çeviriyi veriyorum; başka olanaklı biçimlerden ikisi şöyle:–

BİR KEZ, yol açılmıştı ölüme,
sakladın kendini içime.

BİR KEZ, geçit buldu ölüm,
sense saklandın içimde.

157 NEREDE KENDİMİ (LZ, II 253)
"Yükseldi" dediğim "post" (hayvan derisi), 'büyüyor / gelişiyor' da olabilir.
"Borağanlı" dediğim aslında 'gökgürültülü yağmurlu fırtınalı' anlamına geliyor.

159 DÜŞ (LZ, II 257)
Şiirin başlığı "BAT" da olabilirdi; Celan bugün 'batmak' anlamına gelen *sinken*'in eski anlamını kullanıyor: 'batmak', önce 'suya düşmek'tir; ya da, "suyun içinde düşmek"...
"Kolumun büklümü" dediğim, 'dirsek' anlamını akla getiriyor.

161 NASIL DA (LZ, II 261)
"Öldürüp tüketmek" diye çevirdiğim biçim, örneğin, nesli tükenmiş canlılar için kullanılır.

163 KÜÇÜK KÖK DÜŞÜ (Z, III 92)
"Geçersiz kılmak", düz okumayla 'geri çağırmak' anlamına geliyor.

165 DURUYORDU (Z, III 102)
"Kuzeyli" dediğim aslında "Danimarkalı".

167 GEL (Z, III 105)
"Kapla"makla çevirdiğim *auslegen* 'yorumlamak' anlamına da geliyor: "Yorumla dünyayı kendinle"...

169 OLACAK (Z, III 107)
Şiirin sonunda nokta yok.

171 DOLDUR ÇORAKLIĞI (Z, III 109)
"Çoraklık" dediğim, ıssızlığı da içeriyor.

173 STRETTO (SG, I 195–204, St, Sp, Bs)
Şiirin başlığı, düz okumayla "dara sokmak" gibi bir anlama geliyor. Celan bununla bir müzik terimini kastediyor (bu, kendi elinden geçen Fransızca çeviride kullanılan *Strette* karşılığından anlaşılıyor): füglerin bestelenmesinde nota 'akışı'nı daraltarak hızlandırmak işi için kullanılan terimin Türkçe'ye de geçmiş İtalyanca biçimini kullanıyorum. Sözcük, aynı zamanda, 'darboğaz' anlamında dar bir deniz geçitini de akla getiriyor.
175 "Saat", zaman süresi olan 'saat'.
177 "Kulak verdi" dediğim, 'sözünü dinlemek', 'itaat etmek', 'boyun eğmek' gibi anlamlara da geliyor.
181 "nasıl da iyiydi işimiz" dediğim *<es> gut haben*, argo olmaya yakın; 'işimiz tıkırındaydı' gibi bir anlamda.
183 "Patladı" dediğim *anschießen*, 'kristalizasyon' sırasında bir maddenin moleküllerinin biçim değiştirmesi için de kullanılır.

185 Hosianna, İbranice sevinç ünlemi; hem Yahudiler hem de Hıristiyanlarca dua ve ilahilerin okunması sırasında kullanılır.

DİZİN ÖNERİSİ

Son olarak, belki çevirmenlik haddimi aşarak; ama derlemeci sıfatıyla belki de yapmam gereken bir iş yaparak, okurun dikkatini bazı sözcüklere çekmek istiyorum :–

Şairlerin genellikle 'anlam odağı' olarak kullandıkları; birden fazla anlamı, hatta imgeyi bağladıkları (aslında çoğunlukla çok yalın ve 'düz' anlamı olan) sözcükler vardır. Bunlar, yıllar boyu, birçok şiir içinde yinelenir, çünkü şair, karmaşık bir anlam bütününü toparlamaya çalışırken, bu odaklara hep yeniden başvurur. Böylece, bir anlamda, şairin metinleri içindeki bağlantılarla kurulan bir –yeni– anlam örgüsü oluşur. Okur da, şairin şiir yaklaşımı konusunda toplu bir fikir edinmeğe; şiirin 'içine girmeğe' çalışırken, bu yinelenen sözcükleri ipucu olarak kullanarak, zamanla, şairin şiirlerinde yarattığı anlam örgüsünü bir ucundan sökmeyi; onları 'oku'mayı öğrenebilir.

Aşağıdaki sayfalarda, böyle bir okuma aracı olarak kullanılabilir düşüncesiyle, Celan'ın şiirlerinde sık geçen bazı sözcükleri belirtiyorum. Bu dizin herhangi bir 'sistematiğe' sahip olmadığından, abece sırasında değil; bir 'öneri' olarak da, sayfalandırma işini okurun kendisine bırakıyor, yalnızca bazı öbeklendirmeler içeriyor.

DİZİN

alın / saç

nefes / solumak

mırıldanmak / haykırmak

hışırdamak

susmak / susku

yürek

kar / kan

içmek

kuyu / pınar / çeşme

kum / kül

parmak / el

ses / ad

göz / gözyaşı

yaprak / ağaç

yüz / ağız / dudak

güneş / ay / yıldız

taş

iz

sel / tayfun

ip / düğüm

ağır/lık

beyaz / kara

deniz / kıyı / yamaç / yar

ışık / gölge

yıl/lar

odun / orman

zaman / saat

duman

uyku

masa

kıymık / kırıntı

şarap

kömür

okumak

söz/dil

Leidhändige Frühe
kalt sich mein Auge,
dass erscheinst Du —

Vielviel Möwengefolge
hat deine Stirn?

Seegängerisch knarrend Tor und
Tag ich absagte, an die
rote,

ein von Steinwüst schwingendes Lot noch,
gestehts den
notreifen nackt zu.

24. 9. 69

TIPKIBASIMLARIN AÇIKLAMALARI

Sayfa

9 Celan'ın bir 'matrak' şiirinin elyazması:
GROSSES GEBURTSTAGSBLAUBLAU
MİT REIMZEUG UND ASSONANZ
1962'DE G.B.Fuchs ve H.Pross'un yayınladıkları bir saçma metinler derlemesinde yer almış. Basılı biçimde (III 134) Celan –metinlerinden çeviriler de yaptığı– Picasso'nun adını "Pik–As(so?)" yapmış...

10 Celan'ın, çok sayıda baskı hatasından dolayı piyasadan geri çektiği ilk kitabı SU'ın başlık sayfası (bkz aşağıdaki açıklama).

14 KARA TANELER'in SU'daki basılı biçimi – ve Celan'ın baskı hatalarından birini belirten düzeltisi: *unirdisch* ("yere yabancı") *unterirdisch* ("yeraltı") olarak basılmış.

50 KARARTILMIŞ adlı şiirin (bkz II4–II5) aslının, Celan'ın yayına hazırladığı son kitabı SP'nin elyazması içindeki biçimi. Alttaki not şiirin yazıldığı yer ve günü belirtiyor (Celan'ın elyazmalarında genellikle tarih ve yer verileri vardır; ancak yayınlarken bunları vermez).

120 Yaklaşık olarak,

Gözleri<ni> açıyorsun – görüyorum karanlığımın
yaşadığını

diye başlayan bir şiir.

190 André du Bouchet'nin *Dans la chaleur vacante* (1961) adlı kitabının Celan'a ait nüshasında, satır aralarına çevirileri yapılmış bir sayfası (IV 340–41).

210 Celan'ın *L'Éphémère* dergisinde (1970, No 14, s. 177) elyazmasıyla yayınladığı son şiir. Metni ile yaklaşık bir çevirisini aşağıdaki sayfalarda veriyorum.

beidhändige Frühe
holt sich mein Aug,
dann erscheinst du –

wieviel Mövengefolge
hat deine Stirn?

seegängerisch knattert das Wort,
dem ich absagte, an dir
vorbei,

ein von Steinwut schwingendes Tor noch,
gesteh's der
notreifen Nacht zu.

29.9.69

Eliçabuk erken
yakaladı gözümü,
derken göründün sen –

kaç martı var
alnına eşlik eden?

Sana dalgalarla takırdadı o söz,
reddettiğim, geçti yanından
öteye,

taş hışmıyla savrulan bir kapı artık,
itiraf et onu
olgunlaşmadan doğmuş geceye.

Celan

Ne

Türkçesi: Oruç Aruoba

Modern Almanca edebiyatın en önemli şairlerinden Paul Celan, farklı kültürlerin bir araya gelmesiyle zenginleşen bir şiirin temsilcisi. Dilde parçalanmış bir anlatım kullanarak yeni bir gerçeklik anlayışı sergileyen Celan, XX. yüzyıl şiir Almancasını temelden yoğurup dönüştürmüştür. Oruç Aruoba'nın çevirisiyle dilimize kazandırılan bu kitap, Celan'ın şiirlerinden bir seçki sunuyor.

'Celan'ın şiiri, Almanca edebiyat(lar)a II. Dünya Savaşı ve Nazizmin getirdiği yaşamsal önemde bir sorunun yanıtıdır: 'Auschwitz'den sonra Almanca şiir nasıl yazılabilir?' - yani: Hem, nasıl olur da Almancayla artık şiir yazılabilir; hem de, Almancayla şiir, artık nasıl yazılacak? Celan'ın en 'ünlü' –kendisinin sonradan yadsır gibi olduğu ve buradaki cildin en sonunda bulunan Engführung'la yeniden yazdığı– şiiri (Todesfuge), zaten, 'Auschwitz'i yazar; hem de, müzikle...'

Oruç Aruoba